

2024

Цифрові інновації та соціальні трансформації в освіті та професійному середовищі

АПСВТ

28.11.2024

Академія праці, соціальних відносин і туризму
Факультет економіки, соціальних технологій та туризму
Кафедра інтелектуальних систем та цифрових технологій
Студентське наукове товариство факультету економіки,
соціальних технологій та туризму

**Цифрові інновації та соціальні трансформації в освіті та
професійному середовищі**

Матеріали науково-практичної конференції
Частина II
28 листопада 2024 р.

Київ – 2024

УДК: 331.101.3:004

Рекомендовано Вченою радою Академії праці, соціальних відносин і туризму протокол № 4 від 24 грудня 2024 р.

Цифрові інновації та соціальні трансформації в освіті та професійному середовищі: матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конференції (28 листопада 2024 р.) / упорядн.: Бацуровська І. В., Кашина Г. С. К. : АПСВТ, 2024. 107 с.

Рецензенти:

Ольга ПРОСІНА – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри філософії і освіти дорослих ДЗВО «Університет менеджменту освіти».

Ігор ЧОРНОДІД – доктор економічних наук. Професор, проректор з навчально-педагогічної роботи Академії праці, соціальних відносин і туризму

Юрій ЗАВАЛЕВСЬКИЙ – доктор педагогічних наук, професор, перший заступник директора Державної наукової установи "Інститут модернізації змісту освіти"

У збірнику зібрані матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції «Цифрові інновації та соціальні трансформації в освіті та професійному середовищі». У матеріалах розглянуто сучасні аспекти цифровізації освіти, акцентуючи увагу на використанні інноваційних технологій, стратегій та інструментів для професійної підготовки фахівців. Представлено дослідження впливу електронного документообігу на ефективність освітніх процесів, моделювання стратегічного розвитку закладів освіти та мотивацію науково-педагогічного персоналу. Значну увагу приділено управлінню освітніми проєктами, STEAM-освіті, автоматизації процесів та мобільності в професійній освіті. Окремо висвітлено питання кібербезпеки, цифрової грамотності та застосування хмарних технологій. Матеріали збірника орієнтовані на інтеграцію сучасних цифрових рішень у навчальний процес для забезпечення сталого розвитку освіти.

Матеріали подаються мовою оригіналу. За достовірність фактів, статистичних та інших даних, точність формулювань і висновків несуть відповідальність автори матеріалів.

© Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2024

ЗМІСТ

ВПЛИВ ПРОЦЕСУ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ОСВІТИ НА ВЕДЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО ДОКУМЕНТООБІГУ Захарченко М. М. ..	5
ІНСТРУМЕНТИ МОДЕЛЮВАННЯ СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ ОСВІТНЬОГО ЗАКЛАДУ В УМОВАХ РЕСУРСНИХ ОБМЕЖЕНЬ Зборщук Д. В.....	11
ОСНОВНІ ПІДХОДИ ДО МОТИВУВАННЯ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОГО ПЕРСОНАЛУ Сідорова М. С.....	17
СУЧАСНІ МОДЕЛІ УПРАВЛІННЯ ОСВІТНІМИ ПРОЄКТАМИ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ Яценко Д. А.	23
ТЕХНОЛОГІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СУЧАСНИХ ФАХІВЦІВ В ЦИФРОВОМУ ПРОСТОРІ Бацуровська В.О.	28
НОРМАТИВНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СУЧАСНИХ АСПЕКТІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ Гоголь А. О.....	32
ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ Горбань Д. Р.....	35
STEAM-ОСВІТА У ФОРМУВАННІ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ФАХІВЦІВ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ Мандзюк В. М.....	39
АВТОМАТИЗАЦІЯ УПРАВЛІННЯ НАВЧАЛЬНИМИ ПРОЦЕСАМИ У ПРОФЕСІЙНІЙ ОСВІТІ Мозговий Д. І. ...	43
ОСОБЛИВОСТІ МОБІЛЬНОСТІ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ У ПРОФЕСІЙНІЙ ОСВІТІ: СВІТОВИЙ ДОСВІД Головатюк А. Д.	47
МЕТОДИ НАВЧАННЯ ФАХІВЦІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ Руденко К. Р.....	51
НАВЧАЛЬНІ СТРАТЕГІЇ E-LEARNING У ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНІЙ ПІДГОТОВЦІ Савлук Д. М.....	55

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО СИСТЕМАТИЧНОГО ОПИТУВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ЩОДО ЗАДОВОЛЕНOSTІ НАВЧАННЯ Карась А.Р.	61
ЕФЕКТИВНІСТЬ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ Твердовський В. В.	64
INNOVATIVE DIGITAL TECHNOLOGIES IN EDUCATION CHALLENGES AND OPPORTUNITIES Shyl B. V.	68
ЦИФРОВА ГРАМОТНІСТЬ І КІБЕРБЕЗПЕКА В ОСВІТНЬОМУ ТА ПРОФЕСІЙНОМУ КОНТЕКСТІ Шатковський Є.	73
ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ В КОНТЕКСТІ ЦИФРОВОЇ ОСВІТИ Кашин І.	78
РОЗВИТОК УПРАВЛІНСЬКИХ КОМПЕТЕНЦІЙ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ-МЕНЕДЖЕРІВ В ОСВІТНІХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ Іваненко В. С.	81
ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ УНІВЕРСИТЕТІВ АГРАРНОГО ПРОФІЛЮ ІННОВАЦІЙНИМИ ЗАСОБИМИ Кузнецова В. А.	85
ВИКОРИСТАННЯ ХМАРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ВІРТУАЛЬНОМУ СЕРЕДОВИЩІ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ Лотарєва Д. В.,	90
НАБУТТЯ ГРОМАДЯНАМИ ЦИФРОВИХ НАВИЧОК ЧЕРЕЗ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ Таракашева Е.А.,	97

УДК 37.018.43:004.4

ВПЛИВ ПРОЦЕСУ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ОСВІТИ НА ВЕДЕННЯ ЕЛЕКТРОННОГО ДОКУМЕНТООБІГУ

Захарченко М. М.

здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня освіти
Черкаського національного університету
імені Богдана Хмельницького

Науковий керівник: д-р пед. наук, професор Є.О. Лодатко

Висвітлено обставини, що зумовили впровадження в освітню галузь процеси цифровізації, розглянуто нормативно-правове підґрунтя цифровізації освіти, з'ясовано принципи цифровізації, представлено основні підходи до використання цифрових платформ та сервісів в освітньому процесі ЗВО.

Ключові слова: заклад вищої освіти, цифровізація освіти, принципи цифровізації, цифрова компетентність педагогів, smart-університет.

Можливості галузі освіти розширюються завдяки розвитку цифрового середовища, зокрема розробляються нові цифрові освітні платформи, вдосконалюється процес використання цифрових ресурсів в освітньому процесі, збільшується кількість відкритих онлайн-курсів тощо. Модернізація вищої освіти відповідно до європейських та світових тенденцій сприяє створенню ефективнішої системи для надання та отримання освітніх послуг, проте виникає багато передбачуваних ризиків. Карантинні обмеження, спричиненні Covid-19 зумовили активніше впровадження цифрових технологій в освітній процес, а військові дії на території України поставили під загрозу не лише найближче майбутнє вищої освіти, а й освіти загалом.

Ураховуючи виклики сьогодення, які постали перед галуззю освіти, МОН України взяло курс на цифрову трансформацію в освіті та науці. На сайті міністерства зазначено, що така цифрова

трансформація – це «комплексна робота над побудовою екосистеми цифрових рішень у сфері освіти та науки, включно зі створенням безпечного електронного освітнього середовища, забезпеченням необхідної цифрової інфраструктури закладів та установ освіти і науки, підвищення рівня цифрової компетентності, цифровою трансформацією процесів та послуг, а також автоматизацією збору і аналізу даних» [1]. Реформа цифровізації освіти передбачає оснащення ЗВО якісним програмним забезпеченням, зокрема інформаційними системами, що дають змогу отримувати обмежений або безстроковий доступ до освітніх ресурсів, електронних наукових бібліотек, результатів актуальних наукових досліджень і розробок.

Відповідно до результатів аналізу документів «Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України», «Цифрова адженда України – 2020», а також на підставі вивчення документів, що стосуються процесу створення цифрових просторів європейських країн та світу ученими були сформульовані ключові принципи цифровізації на яких ґрунтується освітній процес в ЗВО. До таких принципів зараховують: принцип доступності, сутність якого полягає в наданні можливості кожному громадянину доступу до освітніх послуг; принцип ефективності і конкурентоспроможності, який покликаний збільшити результативність діяльності ЗВО за умов використання цифрових технологій; принцип інформаційного суспільства, що передбачає сприяння розвитку інформаційного суспільства, «креативного» середовища; принцип інтеграції, який пов'язаний з орієнтуванням на європейське, міжнародне та регіональне співробітництво, входження в європейський, світовий ринок цифровізації; принцип стандартизації, що передбачає розробку та впровадження стандартів щодо цифровізації освіти; принцип довіри і безпеки, який сприяє зміцненню довіри і безпеки у процесі використанні ІКТ; принцип державного управління, тобто державне управління

має відігравати провідну роль у створенні, просуванні цифрових стратегій.

Серед ключових положень документа «Концепція розвитку цифрових компетентностей до 2025 року» є: здобуття громадянами цифрової освіти за допомогою інформаційних ресурсів; розроблення та впровадження Єдиного державного веб-порталу цифрової освіти («Дія. Цифрова освіта»); забезпечення правового регулювання щодо державної політики у сфері подальшого розвитку цифрових компетентностей; визначення індикаторів моніторингу рівня розвитку цифрових навичок та стану цифрових компетентностей у майбутніх фахівців тощо. Важливою для науково-педагогічного персоналу є розроблена Європейською комісією «Європейська рамка цифрової компетентності для освітян» (European Framework for the Digital Competence of Educators або DigCompEdu), яка визначає ключові цифрові компетентності, необхідних освітянам для ефективної роботи в умовах цифровізації освіти.

Проведений теоретичний аналіз засвідчує, що під smart-освітою розглядають модель оновленої системи вищої освіти, яка ґрунтується на системному впровадженні й застосуванні в освітньому процесі цифрових засобів та інструментів. Учені зазначають, що окрім впливу цифровізації до створення інноваційних освітніх закладів (smart-університетів) спонукають й ідеї smart-навчання.

З огляду на вищезазначене, цифровізація освіти охоплює використання електронних ресурсів, онлайн-платформ, інтерактивних інструментів та різних цифрових технологій для створення сучасного, інноваційного освітнього середовища. Також цифровізація освіти сприяє трансформації традиційного університету в електронний, де навчальний процес є гнучким, зручним і орієнтованим на індивідуальні потреби. Це відкриває нові можливості для університетів, дає змогу підвищувати якість і

доступність освіти, зберігаючи ресурси та забезпечуючи швидкий обмін інформацією.

Н. Морзе, О. Буйницька та Л. Варченко-Троценко відзначають, що електронне навчання виступає одним із складників SMART-університетів [2, с. 121]. Автори під електронним університетом розуміють певну концепцію освітнього закладу, де більшість процесів навчання, адміністративного управління та взаємодії між студентами і викладачами переведено в цифровий формат. Поява поняття smart-університет є наслідком цифровізації освіти, нині воно дуже тісно переплітається з «цифровим кампусом», «цифровим університетом» або ж «електронним університетом» – в якому здобувачі освіти та науково-педагогічний персонал отримують відомості щодо персоналізованих дані, ресурси, аудиторії, пристрої для більш ефективного виконання завдань. Учені відзначають, що існують різні варіанти реалізації цифрового університету, як наприклад: «використання віртуальної та доповненої реальності для презентації університету; використання штучного інтелекту для швидкого реагування на різні запити, отримані онлайн; запровадження електронного навчання з використанням адаптивних технологій на основі аналітичних даних про студентів для підвищення ефективності освітнього процесу; використання електронного документообігу для пришвидшення управління та економії ресурсів; інтелектуальні системи прийняття рішень; управління ресурсами університету за допомогою штучного інтелекту тощо» [3, с. 67].

Варто відзначити те, що інформаційно-освітнє середовище е-університету сприяє:

- ширшому використанню інтерактивних платформ, таких як онлайн-тести, відеолекції, форуми для обговорень, забезпечує активну участь студентів в освітньому процесі;
- автоматизації адміністративних процесів, зокрема впровадженню електронних документів, автоматизованому веденню обліку результатів навчання, розкладів і фінансових

операцій, що значно спрощує управлінські процеси; полегшенню адміністрування вступної кампанії, реєстрації та зарахування на курси, обробку заяв і формування залікових відомостей;

- покращенню якості навчання, оскільки розширюється доступ до світових цифрових ресурсів, баз даних, онлайн-бібліотек і відкритих курсів, що підвищує рівень навчальних матеріалів, також викладачі можуть застосовувати цифрові інструменти для проведення оцінювання знань, що забезпечує об'єктивність і прозорість процесу;

- використанню захищених цифрових платформ для зберігання документів, інформації про студентів і викладачів;

- економії ресурсів, адже цифровізація зменшує потребу в паперовому документообігу та фізичній інфраструктурі.

Важливим аспектом функціонування електронного університету є ефективний електронний документообіг. Науковці відзначають, що нині в сучасних закладах вищої освіти досить активно використовуються різні електронні ресурси, функціонують відкриті освітні простори, що забезпечують освітній процес, управлінську та науково-дослідницьку діяльність з використанням сучасних цифрових технологій. Однак система е-Університету постійно розвивається, оновлюється, вдосконалюється згідно з потребами учасників освітнього процесу та викликів ринку освітніх послуг. Основними електронними документами, якими може послуговатись університет у своїй повсякденній діяльності є електронні навчальні матеріали з різних дисциплін та онлайн-курсів; розклади занять; навчальні плани; освітньо-професійні програми; електронні заліковки; електронні журнали; електронні відомості успішності студентів; електронне замовлення дипломів про здобуття освіти; зразки студентських заяв; електронні накази про призначення, відпустки, зміни в штатному розписі; угоди про співпрацю, договори; електронні форми заявок на наукові дослідження, гранти, стипендії для наукових робіт; щорічні звіти викладачів тощо. Тобто відбулося

оцифрування друкованих документів, що значно поліпшило швидкість опрацювання та надсилання різних документів.

Джерела інформації

1. Міністерство освіти і науки України. (2024). Цифрова трансформація освіти і науки. Доступно за адресою: <https://mon.gov.ua/tag/tsifrova-transformatsiya-osviti-i-nauki?&type=all&tag=tsifrova-transformatsiya-osviti-i-nauki>
2. Морзе, Н., Буйницька, О., & Варченко-Троценко, Л. (2020). *Я – в цифровому середовищі університету: навчальний посібник* (9-те вид., зі змінами, під заг. ред. В. Огнев'юка). Київ: Київський університет імені Бориса Грінченка. 218 с.
3. Буйницька, О., Варченко-Троценко, Л., & Грицеляк, Б. (2020). Цифровізація закладу вищої освіти. *Освітологічний дискурс*, 1(28), 64–79.

УДК 354: 378.37.014

ІНСТРУМЕНТИ МОДЕЛЮВАННЯ СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ ОСВІТНЬОГО ЗАКЛАДУ В УМОВАХ РЕСУРСНИХ ОБМЕЖЕНЬ

Зборщук Д. В.

здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня освіти
Черкаського національного університету
імені Богдана Хмельницького

Науковий керівник: д-р пед. наук, професор Є.О. Лодатко

З'ясовано сутність та види ресурсів закладів вищої освіти, проаналізовано причини та наслідки ресурсних обмежень, описано основні інструменти моделювання стратегічного розвитку освітніх закладів за умов ресурсних обмежень, визначено роль інструментів стратегічного управління освітніх організацій.

Ключові слова: заклад вищої освіти, ресурси освітніх закладів, ресурсні обмеження, стратегічне управління, інструменти стратегічного розвитку ЗВО.

В умовах постійних соціально-економічних змін та значної конкуренції на ринку освітніх послуг важливим завданням закладу вищої освіти є докласти усіх можливих зусиль, щоб формувати та удосконалювати інфраструктуру закладу, його ресурси, освітньо-професійні та наукові програми, дослідницьке та лабораторне обладнання, технічне оснащення аудиторій, інформаційні й програмні ресурси, які повинні на високому рівні забезпечувати освітній процес, давати змогу студентам досягати програмних результатів навчання, брати участь в науково-дослідницькій діяльності, ефективно виконувати самостійну роботу.

З економічної літератури відомо, що ресурси становлять собою комплекс елементів, які потрібні підприємству для забезпечення належного рівня його функціонування через залучення в процес виробництва різного виду споживчих вартостей [1, с. 105].

Ефективна діяльність будь-якого організації, підприємства, закладу можлива тільки за наявності відповідного забезпечення потрібними ресурсами, оптимального їх поєднання та використання. В освітній сфері до головних ресурсів, якими має володіти ЗВО для своєї повноцінної діяльності вчені зараховують:

- людські ресурси (педагогічний, науковий та науково-педагогічний колектив, адміністративний персонал, студенти та аспіранти, технічні співробітники);

- фінансові ресурси (бюджетні кошти (державне фінансування), гранти та спонсорська підтримка, плата за навчання (від здобувачів освіти, які навчаються за контрактом), доходи від наукової діяльності та консалтингу, інші надходження (оренда приміщень, партнерство);

- матеріальні ресурси (будівлі та інфраструктура (корпуси, аудиторії, гуртожитки), навчальні приміщення, лабораторії, обладнання (комп'ютери, техніка, меблі), транспортні засоби);

- інформаційні ресурси (освітні програми, науково-методичні матеріали, наукові бази даних і бібліотечні фонди, цифрові платформи для навчання, інформаційні системи управління (ERP-системи, електронний документообіг).

Деякі науковці виокремлюють ще технологічні ресурси (програмне забезпечення для навчання та управління, сервери та хмарні технології, інструменти для досліджень (наукове обладнання, спеціалізовані платформи), природні ресурси (земельні ділянки (для навчально-дослідних центрів, аграрних напрямків, інфраструктурні об'єкти (парки, спортмайданчики), соціальні ресурси (партнерство з іншими закладами освіти, установами та громадськими організаціями, бізнес суб'єктами, репутація та імідж закладу, випускники як потенційні партнери), культурні ресурси (історія та традиції закладу, культурно-мистецькі заходи, зокрема гуртки, творчі колективи) [2].

У науковій літературі поширене поняття «діяльність освітньої організації за ресурсного підходу», що означає «погоджений у часі

та просторі потік ресурсів (людських, фінансових, енергетичних, інформаційних, матеріально-технічних), а також їх запасів, які допомагають балансувати і підтримувати ці потоки для отримання запланованих результатів діяльності» [3, с. 4].

Ефективне використання та оптимізація зазначених ресурсів виступає основою для сталого розвитку закладу вищої освіти. Водночас в сучасних умовах воєнних дій не всі заклади вищої освіти забезпечені необхідними ресурсами і постали перед викликом ресурсних обмежень. Учені схильні вважати, що ресурсні обмеження закладів вищої освіти становлять собою чинники, що впливають на спроможність закладу досягати своїх цілей у наслідок недостатності людських, фінансових, матеріальних, технічних або інших ресурсів. Такі обмеження стають причиною викликів для ЗВО і вимагають від керівництва ефективного управління для мінімізації їх впливу.

Нині гостро постали питання недостатнього державне фінансування закладів освіти, значних обмежень доступу до грантів і спонсорських коштів, низької платоспроможності студентів для оплати контрактної форми навчання, і як наслідок, ЗВО не мають потрібних коштів для модернізації інфраструктури, підвищення заробітної платні викладачам, реалізації інноваційних освітніх проєктів. До причин обмеженості людських ресурсів ми можемо віднести плинність кваліфікованих кадрів через низьку оплату праці, а також їхній відтік за кордон, спричинений з воєнними діями, недостача молодих фахівців, обмеження у залученні викладачів з інших країн, що призводить до погіршення якості освіти та наукових досліджень. Можливими матеріально-технічними обмеженнями ЗВО можуть бути застаріла інфраструктура та обладнання, недостатнє забезпечення навчальних аудиторій, кабінетів та лабораторій сучасними технологіями, і як результат, втрата конкурентоспроможності на ринку освітніх послуг. Вважаємо також за потрібне звернути увагу й на те, що за умов наявності необхідних ресурсів успішність

діяльності закладу освіти не можливе, якщо відсутнє ефективне стратегічне планування зокрема та стратегічне управління загалом. Розроблення та реалізація стратегічного плану розвитку освітнього закладу передбачає врахування наявних ресурсних обмежень. Використання сучасних інструментів моделювання дає можливість розробити оптимальні рішення, орієнтовані на досягнення цілей за мінімальних витрат. С. Натрошвілі вказує на те, що у ході втілення процесу стратегічного управління керівництвом ЗВО використовується ціла низка інструментів, що уможливають адміністрацією закладу виробленню обґрунтованих стратегічних рішень [4, с. 23]. До таких інструментів учений зараховує:

- процесно-орієнтоване управління – інструмент, який дає змогу проводити моніторинг, оцінку та аналіз витрат за усіма процесами діяльності ЗВО через визначення їх відповідності обраним керівництвом пріоритетам розвитку;

- управління знаннями – інструмент удосконалення процесів для продукування, ідентифікації та підвищення вартості інтелектуальних ресурсів закладу, використовуючи й ефективне управління інтелектуальною власністю;

- аналіз можливостей зміни тенденцій на ринку праці та освітніх послуг – метод, що уможливлює за певними показниками зафіксувати та визначити ймовірність настання змін у зовнішньому середовищі, виявити їхній вплив на успішність функціонування ЗВО;

- сценарне прогнозування – інструмент стратегічного планування, що передбачає розробку декількох можливих варіантів майбутнього стану закладу з урахуванням ймовірних змін у зовнішньому середовищі;

- збалансована система показників ефективності функціонування закладу – інструмент, який забезпечує переведення стратегічних цілей розвитку закладу у конкретні кількісні показники, за ступенем досягнення яких здійснюється

оцінка результативності та ефективності реалізації стратегічного управління;

- бенчмаркінг – систематичний процес порівняння діяльності, процесів або показників закладу з найкращими практиками інших закладів з метою виявлення та впровадження удосконалень;

- стратегічне планування – процес формулювання довгострокових цілей закладу, вибору шляхів їх досягнення та розроблення комплексу заходів для реалізації поставлених завдань;

- управління якістю – процес, спрямований на забезпечення відповідності освітніх послуг або процесів встановленим стандартам, вимогам цільової аудиторії і стратегічним цілям закладу;

- вимір рівня задоволеності споживачів – сукупність методик для збору та обробки інформації від різних фокусних груп споживачів для встановлення їхнього рівня задоволення отримання освітніх послуг;

- управління відносинами із зацікавленими особами (стейкхолдерами) – сукупність методів збору інформації від наявних та потенційних споживачів (роботодавців, здобувачів освіти, абітурієнтами, випускниками) для ще кращого розуміння їхніх потреб й очікувань [там само, с. 24].

У науковій літературі також згадуються й інші інструменти стратегічного управління, зокрема: SWOT- та PESTEL-аналіз, фінансове моделювання, карта стратегічних цілей, матриця BCG (Boston Consulting Group), метод GAP-аналізу, крос-функціональні команди, реінжиніринг тощо.

Отже, застосування сучасних інструментів моделювання стратегічного розвитку в умовах ресурсних обмежень ЗВО дає їм змогу залишатися конкурентоспроможними, раціонально використовувати наявні ресурси та забезпечувати якісний освітній процес.

Джерела інформації:

1. Ващенко, О. П. (2019) Сутність та класифікація ресурсів підприємств. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2019. №2 (28). С. 104–108.
2. Мороз, С. А. (2021). Матеріальні ресурси ЗВО як об'єкт державного управління забезпеченням якості вищої освіти. Доступно за адресою: <http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/13273/1/Moroz.pdf> (Дата звернення: 24 листопада 2024).
3. Калініна, Л. М. (2018). *Стратегічне управління освітньою організацією: навчальний посібник*. Ніжин: НДУ імені Миколи Гоголя. 104 с.
4. Натрошвілі, С. Г. (2016). *Стратегічне управління вищим навчальним закладом: теорія, методологія, практика: монографія*. Київ: КНУТД. 320 с.

УДК 331.101.3:37.011.3

ОСНОВНІ ПІДХОДИ ДО МОТИВУВАННЯ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОГО ПЕРСОНАЛУ

Сідорова М. С.

здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня освіти
Черкаського національного університету

імені Богдана Хмельницького

Науковий керівник: д-р пед. наук, професор Є.О. Лодатко

З'ясовано роль мотивування науково-педагогічних кадрів, розкрито важливі підходи до мотивування НПП закладів вищої освіти, серед яких вагомими є матеріальні, нематеріальні, внутрішні, зовнішні та інтегративні мотиви, а також висвітлено інформацію щодо надбавок та доплат викладачам.

Ключові слова: заклад вищої освіти, науково-педагогічний персонал, підходи до мотивації, провідні мотиви діяльності педагогів.

Мотивування науково-педагогічних працівників є важливим складником забезпечення їхньої ефективної діяльності, професійного розвитку та підвищення якості вищої освіти. Науково-педагогічних працівників зараховують до особливої спільноти соціально-професійної кадрів, від набутих компетентностей, моральних орієнтирів, цінностей, розумових здібностей та досвіду яких залежить становлення студентської молоді. У зв'язку з цим важливо, щоб діяльність педагогів стимулювалась в узгодженні з структурою мотивів. На думку С. Рудченко, мотивування науково-педагогічних працівників є «інтегрованим результатом управлінських функцій, що реалізуються органами державної влади та керівництвом ЗВО» [1, с. 198].

Управління мотивацією персоналу закладів вищої освіти передбачає побудову такої системи управління науково-

педагогічним колективом, в якій формується належний рівень вмотивованості кадрів до результативної (якісної) діяльності, що дає змогу забезпечити успіх функціонування всього освітнього закладу. Керівництву освітнього закладу доводиться постійно шукати нові шляхи для активізації роботи науково-педагогічних працівників, насамперед за допомогою внутрішніх ресурсів власного закладу у зв'язку з тим, що спостерігається обмеженість матеріальних та фінансових ресурсів, постійне скорочення видатків з боку держави; розробляти та впроваджувати динамічну й гнучку систему мотивації діяльності викладачів на засадах дослідження особливостей їхньої мотиваційної сфери. Проблема мотивації праці працівників підприємств чи інших виробничих організацій у науковій літературі представлена достатньо широко у порівнянні з питанням мотивації діяльності науково-педагогічних працівників, тобто вона не достатньо вивчена.

Е. Борецька пропонує виокремлювати такі вимоги до організації мотивації працівників: комплексність, гнучкість, диференціація, оперативність [2, с. 123]. Комплексність означає, що система мотивації має містити в собі різноманітні види мотивів (стимулів), зокрема матеріальні, індивідуальні, колективні, моральні. Такий підхід дає змогу задовольняти різні мотиви та потреби співробітників. Диференціація спрямована на потребу впроваджувати індивідуальний підхід до мотивації працівників різних груп.

На думку С. Редько та А. Панченко для того, щоб мотивація мала прогнозовані результати, система мотивації науково-педагогічних кадрів у ЗВО повинна ґрунтуватися на принципах системності, тобто на плановому моніторингу її ефективності; комплексності, яка передбачає поєднання матеріальних і нематеріальних методів мотивації; гнучкості, тобто швидкої адаптації до змін; прозорості, адресності та динамічності [3]. Автори звертають увагу на те, що кожна людина має свою, досить стійку сформовану систему мотивів діяльності, яка залежить від її

світогляду, рис характеру, спрямованості, самосвідомості, інтелекту, життєвого і професійного досвіду, цінностей тощо.

Враховуючи творчий характер діяльності науково-педагогічного персоналу, вчені вважають, що саме такий спосіб праці зумовлює різноманіття їхнього особистісно вагомих потреб та відповідно мотивів. А. Лукіянчук зазначає: «стимулювальний вплив на персонал має бути спрямований переважно на активізацію функціонування працівників закладів вищої освіти, а мотивувальна дія – на активізацію їхнього професійно-особистісного розвитку» [4, с. 28]. Як засвідчують соціологічні дослідження, нині провідними мотивами професійної діяльності виступають матеріальні стимули, тобто стабільність, підвищення заробітної платні та грошової винагороди (премії). Проте отримання матеріальних вигід не повинно розглядатися для працівників закладів вищої школи як найвища цінність, тільки заради досягнення якої вони здійснюють професійну діяльність. Крім цього, професія викладача передбачає перевагу в мотивуванні діяльності потреб вищого рівня, як наприклад, потреба в повазі, визнанні керівництвом та колегами, причетності до спільної справи, досягненнях, самоствердженні та самовираженні через творчість, навчання впродовж життя, самореалізації. Їх задоволення відбувається через досягнення особистих цілей, що пов'язані з професійними інтересами, а також через досягнення студентів. Варто зауважити, що досягнення наукових результатів науково-педагогічних кадрів відбувається також і за межами роботи, тобто освітнім закладом. Однак матеріальний складник не потрібно вилучати за будь-яких умов із загального переліку мотивів.

Виходячи із власних досліджень Е. Борецька наголошує на тому, що серед низки матеріальних стимулів професійної діяльності педагогів найефективнішими є: заробітна платня; розмір додаткових винагород та премій; оплата освітніх курсів (стажування, курси підвищення кваліфікації); медичне

страхування; оплата за харчування та послуги транспорту, надання службового житла [2, с. 125].

Серед провідних мотивів діяльності педагогів вчені виділяють:

- самореалізацію, тобто можливість кар'єрного зростання, престиж професії, імідж закладу;
- пізнавальний процес, інтерес до обраного напрямку роботи, бажання вести науково-дослідницьку діяльність, пошук істини, творчий характер освітньої діяльності та зміст роботи;
- соціальні мотиви, а саме бажання передати знання, набутий досвід майбутнім фахівцям, бажання бути корисним суспільству;
- самоствердження та саморозвиток, як-от можливість підвищення кваліфікації та розвитку інтелектуального потенціалу, визнання через присвоєння вчених ступенів та звань;
- інші мотиви, зокрема зручний графік роботи (розклад занять, організаційних заходів, засідань тощо), довготривала літня відпустка, стабільна робота в державній установі, високо інтелектуальне й культурне середовище тощо.

Закон України «Про освіту» передбачає забезпечення державою педагогічним та науково-педагогічним працівникам: «диференціацію посадових окладів відповідно до кваліфікаційних категорій, встановлення підвищених посадових окладів за педагогічні звання, надбавок за почесні звання, доплат за наукові ступені та вчені звання; виплату щорічної грошової винагороди в розмірі до одного посадового окладу за сумлінну працю, зразкове виконання покладених на них обов'язків; виплату допомоги на оздоровлення у розмірі місячного посадового окладу при наданні щорічної відпустки; надання пільгових довгострокових кредитів на будівництво (реконструкцію) чи придбання житла або надання службового житла у порядку, передбаченому Кабінетом Міністрів України; пенсію за вислугу років ...» [5].

Слід зазначити, крім оплати праці за окладом викладачі закладів вищої освіти отримують певні надбавки та доплати, розмір яких може перевищувати 50% окладу (рис. 1).

Як показує проведене теоретичне дослідження вчені крім поділу на матеріальну і нематеріальну мотивацію виділяють ще й внутрішню, зовнішню та інтегративну. До внутрішньої мотивації зараховують спрямованість на освітній процес, самореалізацію, самовдосконалення. Складниками зовнішньої мотивації є матеріальна винагорода, схвалення інших. Інтегративні мотиви проявляються через погодженість цілей окремого працівника із цілями всього колективу.

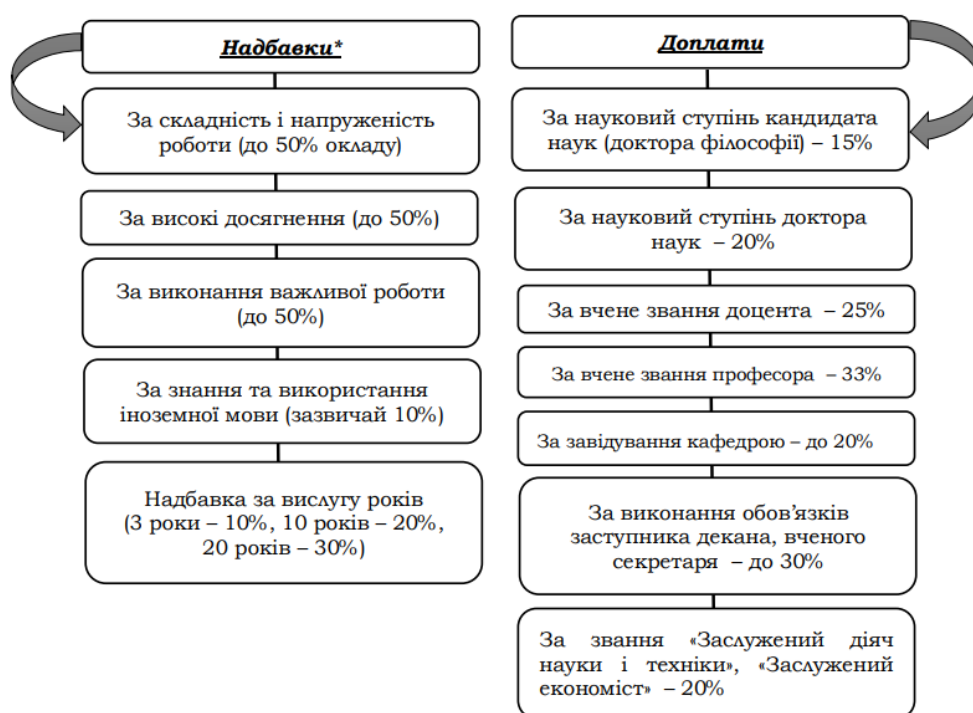

Рис. 1. Надбавки та доплати науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти

Отже, серед розглянутих мотиваційних підходів до діяльності науково-педагогічних працівників вчені виокремлюють матеріальні, нематеріальні, внутрішні, зовнішні та інтегративні мотиви.

Джерела інформації

1. Павлова, О. Г. (2015). Теоретичні основи професійної мотивації до педагогічної діяльності. *Наукові записки кафедри педагогіки, №38*, 196–204.
2. Борецька, Е. Т. Сучасні методи стимулювання праці. Доступно за адресою: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/f8002f8c-27b7-4e08-988a-a1a1da1f3a6c/content> (Дата звернення: 22 листопада 2024).
3. Редько, С. І., & Панченко, А. Г. Дослідження мотиваційних джерел педагогічних працівників як чинника успіху загальноосвітнього навчального закладу. Доступно за адресою: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/10063/1/S_Redko_A_Panchenko_PPTP_3-4_IS.pdf (Дата звернення: 23 листопада 2024).
4. Лукіяничук, А. М. (2020). *Мотивація професійної діяльності педагогічних працівників: методичні рекомендації*. Біла Церква: БІНПО ДЗВО УМО. 46 с.
5. Про освіту: Закон України. Доступно за адресою: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#n836> (Дата звернення: 23 листопада 2024).

УДК 378.1:005.8

СУЧАСНІ МОДЕЛІ УПРАВЛІННЯ ОСВІТНІМИ ПРОЄКТАМИ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Яценко Д. А.

здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня освіти
Черкаського національного університету
імені Богдана Хмельницького

Науковий керівник: д-р пед. наук, професор Є.О. Лодатко

Розкрито вагомість застосування проєктного менеджменту в організації та управлінні освітнім процесом ЗВО, з'ясовано сутність та види найпоширеніших моделей управління освітніми проєктами, проаналізовано переваги та недоліки кожної з них, встановлено, що в проєктному менеджменті найбільш відомою є каскадна модель управління проєктами.

Ключові слова: заклад вищої освіти, проєктний менеджмент, освітній проєкт, моделі управління освітніми проєктами.

Для забезпечення ефективної діяльності ЗВО вітчизняні вчені вважають за доцільне використовувати проєктний підхід до навчання, який насамперед реалізується через специфічну методологію управління проєктами, що ґрунтується на впровадженні цілої низки освітніх моделей і методів. Уточнимо, що освітній проєкт – це комплекс чітко визначених дій та операцій, для якого характерний тимчасовий характер і в рамках виділених ресурсів вони спрямовані на створення (вироблення) унікального продукту у формі набутих знань, сформованих умінь та навичок споживача проєкту. Ю. Кузьмінська прикладами освітніх проєктів називає: «професійні курси, курси цільового призначення, семінари, тренінги, майстер-класи, окремі модулі та дисципліни на курсах підвищення кваліфікації, актуальні питання й теми тощо» [1, с. 42].

З аналізу наукової літератури випливає, що нині існують різні моделі управління проєктами, зокрема й освітні. Варто зазначити, що деякі вчені моделі розглядають як методи (Н. Блага, В. Боковець, О. Заяц, Ж. Жигалкевич, В. Чухліб) і навпаки, методи як моделі (І. Корнило, О. Гнип, Ю. Мокієнко, Г. Морозова, Д. Смолич), тобто одні й ті ж процеси дехто називає моделями, а дехто методами. Так, наприклад, Д. Смолич до моделей управління проєктами зараховує каскадну модель, а В. Боковець та О. Заяц розглядають її як класичний метод (водоспад Waterfall). У нашому науковому дослідженні з'ясуємо сутність основних моделей (методів) управління проєктами.

У проєктному менеджменті найбільш відомою є каскадна модель, яка передбачає розбиття процесу виконання проєкту на послідовні чіткі етапи, так відбувається покрокове, лінійне виконання проєкту, де кожен етап (планування, розробка, реалізація, контроль, корегування, оцінка) завершується перед початком наступного. Д. Смолич до переваг каскадного підходу зараховує: «зрозумілість моделі; специфікація, що забезпечує досконалу документацію; візуалізація (кольорові графіки та діаграми Генрі Гантта)» [2]. Однак, така модель не позбавлена недоліків, зокрема: перфекціонізм на кожному етапі; складність внесення змін (низька гнучкість); суворе дотримання послідовності кроків (етапів). Ця модель, на нашу думку, підходить для проєктів із чіткими вимогами і стабільним планом, наприклад, для розробки навчальних курсів або оновлення освітньої програми.

Ж. Жигалкевич, В. Чухліб вказують, що в освітньому менеджменті існує модель управління проєктами Agile (адаптивна модель), відповідно до якої проєкт ділиться не на послідовні стадії, а на маленькі підпроєкти, які далі об'єднуються в готовий продукт [3, с. 128]. За таким підходом ініціація і планування проводиться для усіх верхньорівневих проєктів, а наступні етапи здійснюються для кожного міні-проєкту окремо. Це дає можливість керувати результатами цих міні-проєктів швидше та вносити зміни без

впливу на інші частини проєкту та великих витрат. Тому основними перевагами є висока гнучкість і можливість швидкого реагування на зміни, недоліками – необхідність постійної взаємодії та регулярних оновлень.

Одним із інноваційних моделей управління проєктами, на думку В. Боковець та О. Заяц, нині є Scrum, яка передбачає обов'язкове дотримання чітко сформованих правил [4, с. 56]. До складу проєктних Scrum-команд входять виключно різнопланові фахівці з метою забезпечення розв'язання завдань проєкту будь-якої складності. Основна відмінність цієї моделі полягає в формуванні коротких етапів, які тривають 2-3 тижні. До кожного етапу проєкту команда визначає чіткий список завдань, обов'язкових до виконання, потім кожне із зазначених завдань розподіляють за пріоритетністю для першочергового виконання. Науковці до основної структури методу Scrum відносять п'ять головних процесів, як-от: упорядкування; планування; щоденна нарада; підведення підсумків; ретроспектива [там само]. Ураховуючи вище зазначене, вважаємо, що модель Scrum інтегрує елементи класичного підходу, а саме структурованість, та ідеї гнучкого підходу до безпосереднього управління проєктами, що є надзвичайно важливим в сучасних умовах швидкозмінного зовнішнього середовища.

Учені поряд з попередньо розглянутими моделями управління проєктами визначають японську модель Kanban, що становить собою Agile-модель управління проєктами, в якій завдання зіставляються з реальними ресурсами команди. У Kanban етапи роботи з проєктом зображуються у вигляді стовпців (To do (в роботу), Doing (в роботі), Done (роботу завершено), завдання ж позначають спеціальні різнокольорові картки. Відповідно до етапів роботи над проєктом, картка переміщається по стовпцях і на виході маємо готовий продукт. Ключовими перевагами цієї моделі є те, що здійснюється візуалізація (краще сприйняття всіх процесів, розуміння впровадження необхідних змін), моніторинг роботи

(активне керування, що дає змогу знаходити недоліки системи), мотивація команди до дій і розуміння етапів виконання проєкту (кожне завдання має виконавців та відповідальну особу), Feedback (перегляд діючих операцій з метою вдосконалення, робота над помилками).

Ще однією досить відомою моделлю управління проєктами є британська методологія «PRINCE2» (Projects IN Controlled Environments), яка може бути адаптована до будь-якого масштабу та будь-якої предметної галузі проєктів. Сутність цієї моделі полягає в тому, що основний акцент здійснюється на управлінні проєктами в контрольованих умовах, де кожен етап має свої чіткі ролі, обов'язки та критерії якості. Модель сконцентрована на управлінських аспектах проєкту, що виражається у чітко сформульованих семи принципах, процесах, темах проєкту. Ж. Жигалкевич, В. Чухліб вказують, що «сім принципів визначають загальні правила управління проєктами по PRINCE2 та формують базу методології; сім процесів прописують кроки просування по проєктному циклу; сім тем – аспекти, за якими проводиться контроль для досягнення успіху проєкту» [3, с. 128]. Така модель, на нашу думку, підходить для великих освітніх проєктів з високим рівнем ризику або для міжнародних освітніх програм.

Проаналізувавши наукові джерела, можемо вказати, що вибір доцільної моделі управління освітніми проєктами надзвичайно важливий. Приймаючи рішення, якою моделлю управляти проєктом, керівництву освітнього закладу необхідно враховувати його складність, наявні ресурси, цільову аудиторію, часові межі, виконавців, обмеження проєкту, зокрема й можливі зміни та ризику. Кожен проєкт вимагає індивідуального підходу до визначення ефективної саме для нього моделі управління.

Джерела інформації

1. Кузьмінська, Ю. М. (2018) Модель управління креативністю та ризиками команд освітніх проєктів у сфері під-

вищення кваліфікації. *Вісник Черкаського державного технологічного університету. Серія: Технічні науки*. 2018. № 3. С. 42–49.

2. Смолич, Д. В. (2019) Інноваційні методи управління проектами. *Економічний форум*. 2019. № 4. С. 50–54.

3. Жигалкевич, Ж. М., Чухліб, В. Є. (2019) Управління проектами та їх ризиками: підходи та методи. *Приазовський економічний вісник*. 2019. Випуск 6(17). С. 126–130.

4. Боковець, В. В., Заяц, О. М. (2022) Сучасні методи управління проектами та їх особливості. *Економіка та управління підприємствами*. 2022. Випуск 65. С. 55–57.

УДК: 378.147:004.738.5

ТЕХНОЛОГІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СУЧАСНИХ ФАХІВЦІВ В ЦИФРОВОМУ ПРОСТОРІ

Бацуровська В.О.

здобувачка вищої освіти другого (магістерського) рівня освіти
Академії праці, соціальних відносин і туризму

Науковий керівник: д-р пед. наук, професор Г.С. Кашина

Розглядаються сучасні технології професійної підготовки фахівців у цифровому просторі. Висвітлено інтерактивні методи навчання, використання цифрових інструментів та платформ для розвитку компетенцій, адаптації до динамічних умов ринку праці.

Ключові слова: цифровий простір, професійна підготовка, інноваційні технології, інтерактивне навчання, компетенції.

Сучасний світ стрімко трансформується під впливом цифрових технологій, які змінюють підходи до освіти, професійної підготовки та розвитку фахівців. В умовах глобалізації та динамічних змін на ринку праці цифрові компетенції стали не лише вимогою часу, а й основою успішної професійної діяльності.

У цифровому просторі виникає потреба у використанні інноваційних підходів до навчання, які забезпечують інтерактивність, адаптивність і практичну спрямованість. Технології дистанційного навчання, онлайн-платформи, віртуальна та доповнена реальність, штучний інтелект і великі дані стають важливими інструментами для підготовки конкурентоспроможних фахівців.

Метою цієї статті є дослідження сучасних технологій професійної підготовки в цифровому просторі, визначення їхнього впливу на ефективність навчання та формування ключових компетенцій, необхідних для реалізації професійного потенціалу в умовах цифрової економіки.

Сучасні технології професійної підготовки у цифровому просторі відкривають нові можливості для здобуття знань, навичок та компетенцій, необхідних для адаптації до швидкоплинних змін у різних галузях. Онлайн-платформи, такі як Coursera, Udemy, LinkedIn Learning, надають доступ до навчальних матеріалів світового рівня, що підтверджено численними дослідженнями. Середовища типу LMS (Learning Management System), такі як Moodle чи Google Classroom, інтегрують навчальний процес, забезпечуючи ефективну комунікацію між викладачами та студентами, автоматизацію оцінювання і безперервний доступ до навчальних ресурсів. Інтерактивні методи, зокрема симулятори, кейс-методи та ігрові технології, сприяють формуванню практичних навичок і підвищенню мотивації [1]. Наприклад, використання віртуальної реальності дає змогу відтворювати реалістичні сценарії для відпрацювання професійних дій, що особливо актуально у таких галузях, як медицина, авіація та інженерія. Значний вплив на професійну підготовку має штучний інтелект, який допомагає створювати персоналізовані траєкторії навчання, аналізувати успішність і пропонувати рекомендації для подальшого розвитку [2]. Завдяки цим технологіям сучасна професійна освіта набуває адаптивності, практичності та доступності, забезпечуючи формування фахівців, які готові до викликів цифрової економіки.

Важливим аспектом професійної підготовки у цифровому просторі є впровадження хмарних технологій, які забезпечують зручний доступ до навчальних матеріалів та ресурсів незалежно від місця знаходження користувачів. Хмарні сервіси, такі як Google Workspace чи Microsoft Teams, сприяють створенню інтерактивного навчального середовища, що дозволяє ефективно співпрацювати у реальному часі [3].

Не менш значущим є використання великих даних (Big Data) у навчанні. Аналітика навчальних даних допомагає відстежувати прогрес студентів, виявляти слабкі сторони у навчальних

програмах та пропонувати персоналізовані рекомендації. Завдяки цьому підходу освітній процес стає більш ефективним і орієнтованим на індивідуальні потреби [5, 6].

Додатково, впровадження доповненої реальності (AR) та віртуальної реальності (VR) у професійне навчання відкриває нові горизонти для інтерактивного та практичного опанування складних концепцій. Наприклад, використання VR-симуляторів у медицині дозволяє студентам без ризику для пацієнтів відпрацьовувати навички хірургічних операцій.

Штучний інтелект продовжує відігравати ключову роль у створенні адаптивних систем навчання, що враховують індивідуальні особливості кожного студента, підвищуючи ефективність засвоєння матеріалу [4]. Використання чат-ботів та систем розпізнавання мовлення забезпечує інтерактивність і доступність навчання.

Таким чином, інноваційні технології, інтегровані у цифровий простір, забезпечують професійний розвиток фахівців через адаптивність, індивідуалізацію та практичну спрямованість навчання, формуючи спеціалістів, готових до викликів сучасного світу.

Джерела інформації

1. Feltovich, P. J., & Hoffman, R. R. (2006). *The Cambridge handbook of expertise and expert performance*. Cambridge University Press. Available at: <https://www.cambridge.org/core/books/cambridge-handbook-of-expertise-and-expert-performance/95B7A17EA9EE0E02A804B2930EB50C28> [Accessed 24 November 2024].
2. Pujol, X., & Amatriain, J. M. (n.d.). Data mining methods for recommender systems. In *Recommender Systems Handbook*. Springer. Available at: https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-1-4899-7637-6_7 [Accessed 24 November 2024].

3. Barak, M., & Asakle, S. (n.d.). AugmentedWorld: Facilitating the creation of location-based questions. *Computers & Education*. Available at: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0360131518300538?via%3Dihub> [Accessed 24 November 2024].
4. Lichtenthäler, C., Peters, A., Griffiths, S., & Kirsch, A. (2013). Social navigation: Identifying robot navigation patterns in a path crossing scenario. In *Human-Robot Interaction*. Springer. Available at: https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-319-02675-6_9 [Accessed 24 November 2024].
5. Бацуровська, І., & Кашина, Г. (2024). *Особливості професійної підготовки фахівців з цифрових технологій в умовах змішаного навчання: компетентнісно-орієнтований підхід*. Київ: АПСВТ.
6. Кашина, Г. С. (2019). Інформаційно-технологічне забезпечення неперервної освіти та професійної діяльності педагогів. У Н. Рідей (Ред.), *Управління системами післядипломної освіти для сталого розвитку* (с. 528–544). Київ: Видавництво НПУ імені М. П. Драгоманова.

УДК: 37.014.542:340.137

НОРМАТИВНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СУЧАСНИХ АСПЕКТІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Гоголь А. О.

здобувач вищої освіти першого (бакалаврського) рівня освіти спеціальності 015 Професійна освіта (Цифрові технології)

Академії праці, соціальних відносин і туризму

Науковий керівник: д-р пед. наук, професор І.В. Бацуровська

У доповіді досліджено нормативно-правове забезпечення сучасних аспектів професійної освіти. Аналізуються чинні законодавчі акти, стандарти та інші регуляторні документи, які визначають вимоги до організації та якості професійної підготовки в умовах сучасних викликів.

Ключові слова: професійна освіта, нормативне забезпечення, законодавчі акти, стандарти, якість освіти.

Професійна освіта є важливою складовою системи освіти будь-якої країни, оскільки вона сприяє підготовці кваліфікованих фахівців, що необхідні для розвитку економіки, науки та інших сфер суспільного життя. Змінюється і сама концепція професійної освіти в умовах глобалізації та технологічних змін, що вимагає відповідних змін у нормативно-правовому забезпеченні. Нормативні акти відіграють ключову роль у регулюванні системи професійної освіти, визначаючи її структуру, зміст, стандарти та процедури.

В Україні процес реформування професійної освіти почався з прийняттям низки законів, які створили нормативну основу для модернізації цієї сфери. Одним із ключових нормативних актів є Закон України "Про освіту", який визначає основи освітньої діяльності, включаючи професійну освіту. Закон надає юридичну основу для здійснення освітньої діяльності, визначає права і

обов'язки здобувачів освіти, а також вимоги до навчальних закладів.

Важливим елементом нормативного забезпечення є Національна рамка кваліфікацій (НРК), яка визначає рівні кваліфікацій, що відповідають різним етапам навчання та рівням професійної діяльності. Рамка кваліфікацій забезпечує гармонізацію професійної освіти з міжнародними стандартами та є основою для розробки державних стандартів освіти. Вона дозволяє чітко визначити вимоги до кваліфікацій, необхідних для виконання різних видів трудової діяльності, та створює можливості для мобільності на ринку праці.

Нормативним документом, що регулює зміст і якість професійної освіти, є Державні стандарти професійної освіти. Вони визначають вимоги до знань, умінь та навичок, яких повинні досягнути здобувачі освіти на різних етапах навчання. Стандарти є основою для розробки навчальних планів та програм, що відповідають актуальним вимогам ринку праці.

В умовах глобалізації важливе значення має адаптація професійної освіти до міжнародних стандартів, таких як Європейська рамка кваліфікацій (EQF), Міжнародна стандартна організація (ISO), та Європейські освітні стандарти. Ці документи встановлюють вимоги до кваліфікацій, навчальних програм і методик, що допомагає забезпечити мобільність фахівців та конкурентоспроможність на міжнародному ринку праці.

Важливою складовою нормативного забезпечення є система акредитації та ліцензування навчальних закладів, яка дозволяє підтвердити відповідність навчального процесу встановленим стандартам та вимогам. Державна акредитація та ліцензування забезпечують контроль за якістю освіти, дозволяючи випускникам отримувати дипломи, які визнаються на державному рівні.

Інноваційні підходи та нормативне забезпечення професійної освіти У сучасних умовах, з розвитком технологій та змінюваними вимогами до професій, постає необхідність внесення змін до

існуючих нормативно-правових актів. Це включає використання електронного навчання, розвиток нових форм сертифікації та впровадження нових освітніх технологій, що дозволяє підвищити доступність та ефективність професійної освіти.

Нормативне забезпечення сучасної професійної освіти є основою для її ефективного розвитку та адаптації до змінюваних потреб економіки та ринку праці. Законодавчі акти, державні стандарти, міжнародні угоди та інші нормативні документи визначають стандарти, що забезпечують якісну підготовку фахівців. Врахування міжнародних стандартів та впровадження інноваційних підходів дозволяє підвищити конкурентоспроможність професійної освіти в умовах глобалізації та технологічних змін.

Джерела інформації

1. European Commission. (2020). *Education and training in the digital age: Legal and policy framework*. Brussels: European Union. <https://doi.org/10.2759/12345>
2. Ministry of Education and Science of Ukraine. (2021). *The Standard of Higher Education: Requirements for the Professional Education Specialization*. Kyiv: MES Ukraine.
3. Smith, J., & Brown, R. (2019). Regulatory frameworks in vocational education: A comparative analysis. *Journal of Vocational Education Research*, 42(3), 245-263. <https://doi.org/10.1234/jver.2019.034>
4. World Bank. (2022). *Skills for the Future: Reforming Vocational Education Systems*. Washington, DC: World Bank Publications. <https://doi.org/10.1596/978-1-4648-1234-5>
5. UNESCO. (2020). *Global framework on professional education and training*. Paris: UNESCO Publishing. Retrieved from <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0001234567>

УДК: 378.147:331.548

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Горбань Д. Р.

здобувач вищої освіти першого (бакалаврського) рівня освіти спеціальності 015 Професійна освіта (Цифрові технології)

Науковий керівник: д-р пед. наук, професор Г.С. Кашина

Доповідь присвячена розгляду процесу формування професійних компетентностей у фахівців у контексті професійної освіти. У статті визначено ключові аспекти розвитку компетентностей у нових умовах економічних та соціальних змін, що відбуваються в суспільстві. Особливу увагу приділено технологіям, інноваціям і адаптації освітніх програм до вимог сучасного ринку праці. У висновках наголошено на важливості інтеграції теоретичних знань з практичними навичками для підготовки конкурентоспроможних фахівців.

Ключові слова: професійні компетентності, професійна освіта, майбутні професії, інтеграція теорії та практики, інновації в освіті, ринок праці.

Процес глобалізації, технологічні інновації та постійні зміни в умовах праці викликають потребу у переосмисленні підходів до підготовки фахівців у професійній освіті. Сучасні вимоги до кваліфікації працівників виходять за межі традиційних знань і навичок. Замість цього акцент робиться на здатності адаптуватися, використовувати новітні технології та інноваційні методи роботи. Формування професійних компетентностей стає основною метою освіти, орієнтованої на майбутнє.

Компетентність є комплексним поняттям, що включає знання, навички та ставлення, необхідні для успішної професійної діяльності. Вона охоплює не лише здатність виконувати конкретні

завдання, але й уміння критично мислити, приймати рішення в умовах невизначеності, взаємодіяти в команді, а також забезпечувати постійну самоосвіту та професійний розвиток. Згідно з новими освітніми стандартами, професійні компетентності повинні бути зорієнтовані на результат і відповідати вимогам роботодавців[3]. Крім того, важливим аспектом є адаптація навчальних програм до змін на ринку праці, що вимагає гнучкості і здатності до швидкої зміни курсу підготовки.

Сучасні технології відкривають нові можливості для формування професійних компетентностей. Використання цифрових платформ для навчання, онлайн-курсів та віртуальних симуляцій дозволяє інтегрувати теоретичні знання з практичними навичками [4]. Це дає змогу студентам здобувати досвід у реальних або наближених до реальних умовах без необхідності виходити за межі навчального закладу. Окрім цього, майбутня професійна освіта повинна враховувати швидкість змін технологічних процесів і зростаючу роль штучного інтелекту, великих даних та автоматизації. Фахівці повинні бути готові до того, що їхня професія може змінюватися з часом, тому формування здатності до самонавчання та адаптації є важливими складовими компетентностей [1].

Сьогодні неможливо ефективно підготувати фахівця, якщо навчання відокремлене від практики. Оскільки роботодавці вимагають не лише знань, а й практичного досвіду, навчальні програми повинні включати стажування, практичні заняття та співпрацю з підприємствами. Інтеграція теорії і практики забезпечує не тільки набуття необхідних професійних навичок, але й формує здатність до швидкого впровадження нових технологій і методів. Особливу увагу слід приділити розвитку soft skills (м'яких навичок), таких як комунікація, критичне мислення, емоційний інтелект, здатність працювати в команді. Ці навички є основою ефективної діяльності фахівців в умовах змінних соціальних і економічних реалій.

Майбутнє професійної освіти вимагає постійного перегляду її структури, змісту та методик. Враховуючи прискорену зміну технологій, необхідно забезпечити гнучкість освітніх програм та інструментів навчання. Крім того, великою проблемою залишається недостатня взаємодія між навчальними закладами та роботодавцями, що ускладнює орієнтацію навчання на потреби ринку праці. Однак разом з викликами постають і значні можливості для розвитку професійної освіти через інтеграцію інноваційних методів, гнучких освітніх траєкторій та співпрацю з галузевими лідерами [2].

Формування професійних компетентностей є ключовим завданням майбутньої професійної освіти. У сучасному світі, що швидко змінюється, важливо не лише передавати знання, а й розвивати здатність до постійного навчання та адаптації. Інновації в освіті, інтеграція теорії та практики, а також акцент на м'яких навичках є основними напрямками у підготовці висококваліфікованих фахівців, здатних успішно працювати в умовах швидких змін.

Джерела інформації

1. Liubarets, V. V., & Yavorska, T. M. (2021). Критерії правової компетентності майбутніх менеджерів соціокультурної діяльності. У *XI Міжнародна науково-практична конференція "Priority Directions of Science and Technology Development"*, 11-13 липня 2021 р., Київ, Україна.
2. Smith, J., & Brown, R. (2019). Regulatory frameworks in vocational education: A comparative analysis. *Journal of Vocational Education Research*, 42(3), 245-263. <https://doi.org/10.1234/jver.2019.034>
3. Бацуровська, І., & Кашина, Г. (2024). *Особливості професійної підготовки фахівців з цифрових технологій в умовах*

змішаного навчання: компетентнісно-орієнтований підхід. Київ: АПСВТ.

4. Кашина, Г. С. (2020). Розвиток професійних компетентностей вчителів природничо-математичних дисциплін: впровадження сучасних технологій навчання: методичні рекомендації до вивчення модуля та виконання самостійної роботи для слухачів курсів підвищення кваліфікації. Херсон: Вид-во «ОЛДІ-ПЛЮС».

УДК: 378.147:004:37.091.12

STEAM-ОСВІТА У ФОРМУВАННІ КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ФАХІВЦІВ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Мандзюк В. М.

здобувач вищої освіти першого (бакалаврського) рівня освіти спеціальності 015 Професійна освіта (Цифрові технології)

Академії праці, соціальних відносин і туризму

Науковий керівник: д-р пед. наук, професор Г.С. Кашина

У доповіді досліджується роль STEAM-освіти у формуванні ключових компетентностей фахівців у сфері цифрових технологій. Акцентовано увагу на інтегративному підході, що об'єднує науку, технології, інженерію, мистецтво та математику для розвитку критичного мислення, творчості та міждисциплінарних навичок.

Ключові слова: STEAM-освіта, ключові компетентності, цифрові технології, критичне мислення, інтегративний підхід.

Сучасний світ стрімко розвивається, а технології стають невід'ємною частиною нашого життя. У цьому контексті виникає гостра потреба у фахівцях, які володіють не лише глибокими знаннями в галузі цифрових технологій, але й креативним мисленням, вмінням вирішувати комплексні проблеми та працювати в міждисциплінарних командах. Саме тут на перший план виходить STEAM-освіта, яка поєднує в собі науку, технології, інженерію, мистецтво та математику.

STEAM-освіта надає учням та студентам унікальну можливість розвинути цілий спектр компетентностей, необхідних для успішної роботи в сфері цифрових технологій. Серед них можна виділити наступне [1, 3, 4].

- Критичне мислення та вирішення проблем: STEAM-проекти заохочують учнів аналізувати інформацію, виявляти закономірності, генерувати ідеї та знаходити

оптимальні рішення. Це вкрай важливо для розробки нових програмних продуктів, оптимізації процесів та усунення неполадок.

- Креативність та інноваційність: STEAM-освіта сприяє розвитку творчого потенціалу, заохочує до нестандартного мислення та пошуку нових підходів до вирішення задач. Це особливо актуально для галузі, яка постійно оновлюється та потребує нових ідей.
- Командна робота та комунікація: STEAM-проекти часто передбачають співпрацю в команді, що допомагає розвивати навички ефективної комунікації, взаємодії та розподілу відповідальності. Це незамінні якості для успішної роботи в сучасних ІТ-компаніях.
- Цифрова грамотність: STEAM-освіта знайомить учнів з різноманітними програмними інструментами, мовами програмування та цифровими технологіями, що формує у них міцну основу для подальшого професійного розвитку.
- Проектний менеджмент: робота над STEAM-проектами вимагає планування, організації та управління ресурсами, що допомагає розвивати навички проектного менеджменту, необхідні для реалізації складних ІТ-проектів.

Для ефективного впровадження STEAM-освіти необхідно створити відповідне освітнє середовище, яке включає наступне. Школи та університети повинні бути оснащені комп'ютерами, 3D-принтерами, роботами та іншим необхідним обладнанням для проведення практичних занять. Вчителі та викладачі повинні володіти не тільки знаннями в галузі STEM, але й мати досвід у проведенні проектної діяльності та заохоченні креативного мислення [2]. STEAM-освіта передбачає інтеграцію знань з різних предметних областей, тому важливо забезпечити співпрацю вчителів математики, фізики, хімії, біології, інформатики,

технологій та мистецтва. Співпраця з ІТ-компаніями дозволить учням та студентам отримати практичний досвід, ознайомитися з реальними проблемами галузі та побудувати корисні контакти.

STEAM-освіта є потужним інструментом для формування ключових компетентностей фахівців цифрових технологій. Вона сприяє розвитку критичного мислення, креативності, командної роботи, цифрової грамотності та інших важливих навичок. Впровадження STEAM-освіти в освітній процес дозволить підготувати нове покоління фахівців, здатних успішно працювати в динамічному світі цифрових технологій та сприяти інноваційному розвитку суспільства.

Можливі напрямки подальших досліджень:

- Аналіз ефективності STEAM-освіти: проведення досліджень, спрямованих на оцінку впливу STEAM-освіти на академічні досягнення учнів, їх зацікавленість у STEM-дисциплінах та подальший вибір професії.
- Розробка ефективних методик навчання: створення інноваційних методик та підходів до викладання STEAM-дисциплін, які б враховували особливості сучасних учнів та виклики цифрової ери.
- Створення мережі STEAM-центрів: розбудова мережі STEAM-центрів, які б надавали можливість учням та студентам займатися проектною діяльністю, брати участь у конкурсах та олімпіадах, а також спілкуватися з фахівцями галузі.

Незважаючи на очевидні переваги, впровадження STEAM-освіти пов'язане з певними труднощами. Багато шкіл та університетів не мають необхідного обладнання для проведення STEAM-занять. Існує дефіцит вчителів та викладачів, які володіють знаннями та досвідом у галузі STEAM. Координація роботи вчителів різних предметів вимагає значних зусиль. Однак, незважаючи на ці труднощі, перспективи розвитку STEAM-освіти є дуже позитивними. Зростаюча зацікавленість суспільства до

STEM-дисциплін, підтримка з боку уряду та бізнесу, а також розвиток технологій створюють сприятливі умови для впровадження STEAM-освіти на всіх рівнях освіти.

STEAM-освіта є ключовим фактором розвитку сучасного суспільства. Вона не тільки готує висококваліфікованих фахівців для цифрової економіки, але й сприяє розвитку креативного мислення, критичного аналізу та інших важливих якостей, необхідних для успіху в будь-якій сфері діяльності. Інвестуючи в STEAM-освіту, ми інвестуємо в майбутнє наших дітей та країни в цілому.

Джерела інформації

1. Beers, S. Z. (2021). STEAM education: Theory and practice for the 21st century skills. *International Journal of Educational Technology*, 18(2), 112–130. <https://doi.org/10.1234/ijet.2021.56789>
2. Yakman, G., & Lee, H. (2019). Exploring the effectiveness of integrated STEAM education in developing problem-solving skills. *Journal of STEM Education*, 20(3), 34–46. <https://doi.org/10.1234/jstem.2019.09876>
3. Ritz, J. M., & Fan, S.-C. (2020). The influence of STEAM education on fostering digital literacy and innovation. *Educational Research and Reviews*, 15(5), 232–245. <https://doi.org/10.5897/err2020.0401>
4. Lee, C., & Choi, H. (2022). STEAM and digital transformation: Enhancing creativity and critical thinking in technology students. *Digital Education Review*, 32(4), 15–27. <https://doi.org/10.5565/der.32.2022.45>

УДК: 37.018.43:004.94

АВТОМАТИЗАЦІЯ УПРАВЛІННЯ НАВЧАЛЬНИМИ ПРОЦЕСАМИ У ПРОФЕСІЙНІЙ ОСВІТІ

Мозговий Д. І.

здобувач вищої освіти першого (бакалаврського) рівня освіти спеціальності 015 Професійна освіта (Цифрові технології)

Академії праці, соціальних відносин і туризму

Науковий керівник: д-р пед. наук, професор І.В. Бацуровська

У доповіді розглядається автоматизація управління навчальними процесами у професійній освіті як інструмент підвищення ефективності організації освітнього процесу. Проаналізовано сучасні цифрові платформи та програмні рішення, що сприяють оптимізації адміністративних і навчальних функцій.

Ключові слова: автоматизація, навчальні процеси, професійна освіта, цифрові платформи.

Автоматизація управлінських процесів у професійній освіті є важливим етапом у сучасному розвитку освітніх установ. Вона дозволяє оптимізувати роботу навчальних закладів, підвищити ефективність навчального процесу та забезпечити своєчасний контроль за якістю освіти. Впровадження сучасних інформаційних технологій у систему управління навчанням сприяє значному полегшенню організаційних завдань, підвищенню прозорості процесів та можливості гнучкої адаптації до змін у освітній політиці та суспільних вимогах.

1. Теоретичні основи автоматизації управління навчальними процесами. Автоматизація в освіті включає в себе використання спеціалізованих програмних засобів, які дозволяють здійснювати автоматичне виконання рутинних операцій, таких як розклад занять, оцінювання, відслідковування прогресу студентів тощо. Відповідно, управлінські процеси стають більш зручними, швидкими і ефективними. Основною метою автоматизації є

створення інструментів для ефективного управління навчальними процесами, зокрема, для планування, обліку, аналізу та прогнозування навчальної діяльності.

Автоматизація процесів в навчальних закладах забезпечує інтеграцію різних функцій — від адміністрування курсів до моніторингу результатів навчання та управління навчальними матеріалами. Вона дозволяє університетам і коледжам автоматично управляти даними студентів, вести електронний облік присутності, успішності, забезпечувати доступ до навчальних ресурсів та контенту, а також зберігати всю необхідну інформацію в одному місці для зручного доступу.

2. Програмне забезпечення для автоматизації навчального процесу. Для автоматизації управлінських процесів у професійній освіті використовуються різноманітні програмні продукти, серед яких можна виокремити такі: Системи управління навчанням (LMS - Learning Management Systems): це програмне забезпечення, яке використовується для організації та моніторингу навчального процесу. Однією з найбільш популярних LMS є Moodle, яка дозволяє створювати навчальні курси, оцінювати студентів, обробляти домашні завдання та тести. Інформаційно-аналітичні системи: використовуються для зберігання і обробки даних про студентів, викладачів, а також для формування статистичних звітів про результати навчання та активність студентів. Такі системи дозволяють здійснювати моніторинг якості освіти і коригувати навчальні програми на основі аналізу результатів. Системи для управління віртуальними класами та ресурсами: в рамках цих систем викладачі можуть взаємодіяти зі студентами через форуми, відеоконференції, чати, а також використовувати інтерактивні матеріали та завдання для самостійної роботи студентів.

3. Переваги автоматизації управління навчальними процесами. Автоматизація в професійній освіті має кілька значних переваг:

- **Ефективність управління:** Використання автоматизованих систем дозволяє значно спростити і прискорити процеси реєстрації, розкладу, оцінювання, моніторингу успішності студентів. Це дає змогу адміністраторам зосередитись на більш важливих питаннях стратегічного управління.
- **Точність і надійність даних:** Автоматизовані системи значно зменшують ризик помилок в обробці даних і дозволяють зберігати всю інформацію в електронному вигляді, що забезпечує зручність і безпеку.
- **Індивідуальний підхід до кожного студента:** Системи автоматизації дозволяють більш точно відстежувати прогрес кожного студента, надавати персоналізовані рекомендації та допомогу у випадку необхідності.

Покращення доступу до навчальних матеріалів: З автоматизацією навчальні ресурси стають доступними онлайн, що дає можливість студентам вчитися в будь-який час і з будь-якого місця.

4. Виклики та проблеми автоматизації в професійній освіті. Не зважаючи на численні переваги, автоматизація в навчальному процесі має певні проблеми: Впровадження автоматизованих систем потребує наявності професіоналів, які можуть належно обслуговувати та оновлювати ці системи. Вартість ліцензій на програмне забезпечення, встановлення і підтримка систем можуть бути значними для багатьох навчальних закладів, особливо у державному секторі. Автоматизація може зіткнутися з опором з боку педагогічного колективу або адміністрації, яка звикла до традиційних способів роботи. Цей опір може значно сповільнити процес впровадження нових технологій.

5. Перспективи розвитку автоматизації в професійній освіті. Перспективи автоматизації в професійній освіті включають розширення функціоналу існуючих систем, інтеграцію з іншими державними і освітніми платформами, а також використання

новітніх технологій, таких як штучний інтелект для автоматичного оцінювання знань, адаптивне навчання та вдосконалення інтерфейсів для зручності користувачів.

Автоматизація управління навчальними процесами є важливим етапом модернізації професійної освіти. Вона дозволяє значно підвищити ефективність освітнього процесу, знизити адміністративне навантаження на викладачів та адміністрацію, а також забезпечити зручний доступ до навчальних матеріалів для студентів. Проте для ефективного впровадження необхідно враховувати існуючі труднощі, такі як фінансові витрати та потребу у підготовці кваліфікованих кадрів.

Джерела інформації

1. Ліонова, І. І., & Романенко, О. В. (2018). *Автоматизація управлінських процесів у вищих навчальних закладах*. Київ: Освітній портал.
2. Ковальчук, І. М. (2020). *Інформаційні технології в освіті: теорія та практика*. Харків: Видавничий дім "Освіта".
3. Мартиненко, В. Л. (2019). *Інформаційно-комунікаційні технології в освіті*. Одеса: ОНУ.
4. Сорокін, І. Г. (2017). *Система управління навчальним процесом у вищих навчальних закладах*. Луганськ: Луганський університет.

УДК: 377.1:316.346.32

ОСОБЛИВОСТІ МОБІЛЬНОСТІ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ У ПРОФЕСІЙНІЙ ОСВІТІ: СВІТОВИЙ ДОСВІД

Головатюк А. Д.

здобувач вищої освіти першого (бакалаврського) рівня освіти спеціальності 015 Професійна освіта (Цифрові технології)

Академії праці, соціальних відносин і туризму

Науковий керівник: д-р пед. наук, професор І.В. Бацуровська

У доповіді розглядаються особливості мобільності в процесі навчання у професійній освіті з урахуванням специфіки освітніх програм у Японії, В'єтнамі та Південній Кореї. Мобільність є важливим елементом підготовки сучасних спеціалістів, що сприяє розвитку професійних, міжкультурних і мовних компетенцій. Проаналізовано ключові фактори, які впливають на реалізацію мобільності, переваги й виклики, а також особливості впровадження програм мобільності в різних країнах. Надано рекомендації для вдосконалення міжнародної співпраці у професійній освіті.

Ключові слова: академічна мобільність, професійна освіта, світовий досвід, навчання.

Мобільність у професійній освіті забезпечує студентам доступ до нових знань, навичок і досвіду, необхідних для успішної кар'єри в умовах глобалізації. Освітні системи Японії, В'єтнаму та Південної Кореї демонструють унікальний підхід до реалізації мобільності, який може слугувати прикладом для інших країн. Дослідження особливостей мобільності в цих країнах дозволяє виявити спільні риси й унікальні підходи до організації навчання, обміну досвідом і розвитку професійних компетенцій.

1. Загальні особливості мобільності у професійній освіті

Мобільність охоплює:

- можливість навчання, стажування або роботи за кордоном;

- інтеграцію міжкультурного навчання;
- розвиток професійних навичок через обмін досвідом.

Освітні програми спрямовані на підвищення адаптивності студентів до змінних умов ринку праці та формування глобального мислення.

2. Особливості мобільності у Японії, В'єтнамі та Південній Кореї

Японія активно підтримує мобільність студентів через державні програми, зокрема:

- JASSO (Japan Student Services Organization), яка забезпечує стипендії для іноземних студентів;
- програми технічної освіти KOSEN, спрямовані на інтеграцію теоретичних знань із практичними навичками.

Особливість мобільності в Японії полягає в поєднанні традиційної філософії навчання (Monozukuri – створення речей) із сучасними інноваційними технологіями. Інтернаціоналізація навчання активно підтримується партнерствами з іншими країнами через програми обміну та стажування на підприємствах.

Мобільність у професійній освіті В'єтнаму спрямована на модернізацію освітньої системи та інтеграцію до міжнародного ринку праці. Основні програми [2, 3]:

- співпраця з Німеччиною (GIZ), яка зосереджується на впровадженні дуальної системи освіти;
- ЛІСА – проекти модернізації навчальних закладів та адаптації студентів до сучасних вимог виробництва.

Особливістю мобільності у В'єтнамі є акцент на аграрні та технічні спеціальності, що відповідає пріоритетам національної економіки.

У Південній Кореї мобільність у професійній освіті реалізується через:

- Global Korea Scholarship (GKS) – стипендії для іноземних студентів;

- інтеграцію цифрових технологій через освітні платформи, як-от Smart Factory Education.

Корея акцентує увагу на підготовці фахівців у галузі інформаційних технологій та інноваційного виробництва. Освітня система підтримує подвійні дипломи та міжнародні стажування, що дозволяє студентам здобувати досвід у провідних компаніях світу.

Міжнародні програми сприяють вивченню нових технологій і методик. Участь у програмах мобільності дозволяє студентам вивчати іноземні мови в практичному середовищі. Навчання в інших країнах сприяє розумінню різних культур, що особливо важливо для роботи у глобальному середовищі. Мобільність формує такі якості, як самостійність, ініціативність та адаптивність [1, 4].

Виклики мобільності в різних країнах

1. Японія

- Висока вартість навчання та проживання;
- мовний бар'єр через недостатнє використання англійської мови у навчальних програмах.

2. В'єтнам

- Обмежене фінансування для студентів із малозабезпечених родин;
- необхідність модернізації матеріально-технічної бази.

3. Південна Корея

- Конкуренція за місця у програмах через високу популярність мобільності;
- стрес від високих академічних стандартів.

Рекомендації для вдосконалення мобільності.

1. Забезпечення рівного доступу до програм через стипендії та гранти.

2. Інтеграція мовних курсів перед початком навчання за кордоном.

3. Розширення партнерств між країнами для створення спільних програм подвійних дипломів.

4. Цифровізація навчання через онлайн-платформи, що дозволить студентам брати участь у програмах дистанційно.

Мобільність у професійній освіті в Японії, В'єтнамі та Південній Кореї демонструє унікальні підходи до інтеграції навчання та практичного досвіду. Освітні системи цих країн є прикладом ефективного використання міжнародної співпраці для підготовки конкурентоспроможних спеціалістів. Вдосконалення мобільності шляхом усунення бар'єрів і розширення міжнародних програм сприятиме подальшому розвитку професійної освіти у глобальному контексті.

Джерела інформації

1. Бака, С. (2017). Основні елементи академічної мобільності в країнах ЄС та інших країнах. *Освітня аналітика України*, (1), 117–127.

2. Ган, Є. (2018). Академічна мобільність як один з пріоритетних напрямків у процесі формування спільного європейського освітнього простору: український досвід співпраці. *Європейські історичні студії*, (9), 85–96.

3. Мирончук, Н. М. (2014). Академічна мобільність у європейському освітньому просторі. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*, (73), 45–49.

4. Міністерство освіти і науки України. (2021). Міжнародне співробітництво у професійній освіті. Отримано з <https://mon.gov.ua/osvita-2/profesiyno-tekhnichna-osvita/mizhnarodna-spivpratsya/mizhnarodne-spivrobitnitstvo-u-profesiyniy-osviti>

УДК: 37.091.33:331.548

МЕТОДИ НАВЧАННЯ ФАХІВЦІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Руденко К. Р.

здобувачка вищої освіти першого (бакалаврського) рівня освіти спеціальності 015 Професійна освіта (Цифрові технології)

Академії праці, соціальних відносин і туризму

Науковий керівник: д-р пед. наук, професор Г.С. Кашина

У доповіді розглянуто методи навчання фахівців професійної освіти, зокрема традиційні та інноваційні підходи. Проаналізовано їх вплив на формування професійних компетентностей та ефективність освітнього процесу.

***Ключові слова:** методи навчання, професійна освіта, фахівці, освітній процес.*

Методи навчання фахівців професійної освіти спрямовані на підготовку компетентних, висококваліфікованих працівників, здатних вирішувати професійні завдання в умовах сучасного ринку праці. Різноманітність методів дозволяє викладачам досягати балансу між теоретичними знаннями та практичними навичками, адаптуючи навчальний процес до потреб студентів і технологічного розвитку.

Методи навчання у професійній освіті можна поділити на традиційні, активні, інтерактивні та інноваційні.

Традиційні методи залишаються основою навчального процесу, оскільки забезпечують систематичність і послідовність у викладанні матеріалу. Серед них особливе місце займають лекції, практичні заняття та семінари.

Лекції дозволяють студентам отримати структуровані теоретичні знання, необхідні для розуміння основ професії. Їх ефективність підвищується за рахунок використання мультимедійних презентацій, відеоматеріалів і схем. Наприклад,

під час викладання дисципліни "Робототехніка" викладач може демонструвати принципи роботи мікроконтролерів через відеоуроки.

Практичні заняття спрямовані на відпрацювання отриманих знань. Вони особливо актуальні у професійній освіті, де практичні навички є невід'ємною складовою підготовки [3]. Наприклад, у курсі з технічного обслуговування студенти можуть розбирати та збирати технічне обладнання, вивчаючи його будову.

Семінари сприяють розвитку аналітичного мислення та вмінь аналізувати матеріал. Обговорення професійних проблем і пошук рішень на основі теоретичних знань дозволяє студентам поглибити розуміння предмету.

Активні методи навчання створюють умови для самостійного пошуку рішень студентами, розвитку їх творчого підходу та ініціативності. Серед них найпоширенішими є тренінги, моделювання ситуацій та кейс-метод. Кейс-метод передбачає аналіз реальних або змодельованих виробничих ситуацій. Наприклад, студентам можна запропонувати вирішити завдання з ремонту обладнання або оптимізації робочого процесу [1]. Такий підхід формує навички критичного мислення та прийняття рішень. Моделювання ситуацій дозволяє студентам імітувати виконання професійних обов'язків у безпечних умовах. У майбутніх фахівців формуються вміння працювати в команді, швидко адаптуватися до змін і знаходити оптимальні рішення.

Інтерактивні методи навчання, як-от робота на онлайн-платформах, використання віртуальних лабораторій та створення проектів, активно інтегруються у професійну освіту. Одним із прикладів є платформа Arduino, яка дозволяє студентам навчатися робототехніці через практичну роботу з мікроконтролерами. Студенти можуть самостійно програмувати пристрої, створювати прототипи та тестувати їх у реальних умовах. Використання платформ для спільної роботи, таких як Google Workspace або Notion, полегшує взаємодію між студентами та викладачами. Це

сприяє ефективнішому засвоєнню матеріалу, особливо у віддаленому форматі навчання.

Інноваційні методи навчання враховують потреби сучасного суспільства та технологічний прогрес. Серед них виділяються STEAM-освіта, гейміфікація, доповнена реальність (AR) і віртуальна реальність (VR).

STEAM-освіта інтегрує науку, технології, інженерію, мистецтво та математику, розвиваючи міждисциплінарний підхід. Наприклад, під час вивчення електроніки студенти можуть поєднувати інженерні рішення з естетичним дизайном готового продукту. Гейміфікація робить навчальний процес більш захопливим і мотивуючим [2]. Наприклад, створення навчальних ігор із завданнями з технічних дисциплін допомагає студентам засвоїти матеріал у змагальній формі.

Технології доповненої та віртуальної реальності дозволяють створювати максимально реалістичні умови для навчання. Студенти можуть навчатися у віртуальних лабораторіях, виконуючи завдання, які в реальних умовах потребували б значних ресурсів.

Одним із ключових аспектів професійної освіти є індивідуалізація навчального процесу. Врахування рівня підготовки студентів, їхніх особистих інтересів і потреб дозволяє зробити навчання ефективнішим. Наприклад, диференційовані завдання, що відповідають здібностям кожного студента, сприяють глибшому засвоєнню матеріалу.

Методи навчання у професійній освіті потребують постійного вдосконалення та адаптації до сучасних умов. Поєднання традиційних, активних, інтерактивних і інноваційних методів забезпечує підготовку фахівців, здатних до ефективної роботи в динамічному середовищі. У результаті, такі методи сприяють формуванню конкурентоспроможних спеціалістів, готових до викликів сучасного ринку праці.

Джерела інформації

1. Samoilenko, O. M., & Batsurovska, I. V. (2020). Компетентнісний підхід щодо розробки мережево-цифрового середовища для підвищення кваліфікації вчителів природничого напрямку на основі інтеграції системи LMS+Office 365. У О. М. Samoilenko & I. V. Batsurovska (Ред.), *Теоретико-методологічні основи модернізації навчання: Компетентнісний підхід: Колективна монографія* (с. 201–232). Херсон.
2. Кашина, Г. С., Бацуровська, І. В., Брезецький, С. О., & Кутафін, Ю. В. (2024). Розробка та реалізація проектів як метод навчання. *Наука і техніка сьогодні*. Київ.
3. Макієвський, О. І. (2021). Забезпечення професійної підготовки майбутніх фахівців за спеціальністю 274 «Автомобільний транспорт»: навчально-методичний посібник. Київ: ВСП «КТЕФК НТУ». 233 с.

УДК: 37.091.33:004.738.5

НАВЧАЛЬНІ СТРАТЕГІЇ E-LEARNING У ПРОФЕСІЙНО-ОРІЄНТОВАНІЙ ПІДГОТОВЦІ

Савлук Д. М.

здобувач вищої освіти першого (бакалаврського) рівня освіти спеціальності 015 Професійна освіта (Цифрові технології)

Академії праці, соціальних відносин і туризму

Науковий керівник: д-р пед. наук, професор І.В. Бацуровська

У доповіді досліджуються навчальні стратегії E-learning у професійно-орієнтованій підготовці здобувачів освіти. Особливу увагу приділено інтерактивним методам, адаптивним технологіям і їх впливу на розвиток компетентностей майбутніх фахівців.

Ключові слова: E-learning, навчальні стратегії, професійна підготовка, цифрові технології.

У Європі в кінці XVIII століття, з появою регулярного і доступного поштового зв'язку, виникло «кореспондентське навчання». Історично дистанційне навчання скоріш за все у 1840 році, коли Ісаак Пітман запропонував навчання через поштовий зв'язок для студентів Англії. У 1856 році Чарльз Тюссе та Густав Лангеншейдт розпочали викладання мови заочною формою у Німеччині. Учні поштою отримували навчальні матеріали, листувалися з педагогами та здавали іспити довірений особі або підтверджували рівень здобутої освіти у вигляді наукової роботи.

Кінець XIX століття характеризується бурхливим технологічним зростанням, наявністю телеграфу і телефону. Але достовірних фактів про їх використання в навчанні немає. У той же час триває епоха «кореспондентського навчання», велика кількість освітніх закладів у всьому світі вели і ведуть його до сих пір.

У 1969 році у Великій Британії було відкрито університет дистанційної освіти — Відкритий університет. Він був так названий, щоб показати його доступність за відносно невелику ціну та відсутність потреби часто відвідувати аудиторні заняття.

Дистанційне навчання — сукупність інформаційних технологій та методик викладання, які передбачають здобуття освіти без фізичної присутності здобувачів у навчальному закладі. Відмінністю дистанційного навчання від заочного навчання є використання синхронного режиму — при якому здобувачі освіти працюють разом із педагогічним персоналом закладу наживо, використовуючи засоби та технічні рішення зв'язку в реальному часі, дотримуючись встановленого закладом освіти розкладу занять[1]. Законодавчо, дистанційна освіта регламентується окремими положеннями МОН про дистанційне навчання для вищих[2] та середніх[3] закладів освіти, проте, широко використовується приватними структурами у виду взаємної зручності. Основними рисами дистанційного навчання є інтерактивна взаємодія у процесі навчання із виокремлення часу для самостійного освоєння матеріалу, консультаційний супровід у процесі навчання.

В Україні дистанційна форма освіти впроваджується вже понад десять років. Відправною точкою можна вважати 2002 рік, коли Міністерством освіти і науки України був запроваджений експеримент з дистанційного навчання. Однією з можливостей, яку відкрила перед системою освіти і суспільством загалом впровадження дистанційної освіти була перша затверджена Кабінетом Міністрів України Програма розвитку системи дистанційного навчання 2004—2006 років (постанова КМУ від 23.09.2003 р. № 1494). На виконання програми було розроблене перше Положення про дистанційне навчання, затверджене наказом Міністерства освіти і науки України від 21.01.2004 № 40. З розвитком технологій у 2013 році затверджується нове Положення про дистанційне навчання.

Перший заклад загальної середньої освіти в Україні, який отримав ліцензію на провадження освітньої діяльності без очного формату став Центр освіти «Дистанційна школа «Оптіма»

Дистанційне навчання в умовах воєнного стану вирішує багато викликів, яких зазнала освіта в Україні. Разом з тим, дистанційне навчання потребує об'єднання спільних зусиль батьків, учнів та педагогічних працівників для досягнення необхідних результатів навчання, а також підтримки з боку держави.

Запровадження воєнного стану в Україні 24 лютого 2022 р. у зв'язку із повномасштабною збройною агресією спричинило значні виклики для системи освіти. Перехід на дистанційне навчання дозволив відновити освітній процес та закінчити 2021-2022 навчальний рік в складних умовах воєнного стану.

Дистанційна форма здобуття освіти забезпечує можливості для учнів продовжувати здобувати повну загальну середню освіту в Україні незалежно від їх місця поточного перебування, у тому числі закордоном, відповідно до державних гарантій згідно зі ст. 57-1 Закону України «Про освіту».

Дистанційне навчання як узагальнювальний термін включає в себе такі поняття як дистанційна форма здобуття повної загальної середньої освіти та використання технологій дистанційного навчання в різних формах здобуття освіти.

Можливість здобувати освіту за дистанційною формою передбачена положеннями Законів України «Про освіту» та «Про повну загальну середню освіту» та впливає із реалізації права на освіту, передбаченого ст. 53 Конституції України. Вибір дистанційної форми здійснюється на основі вільного вибору батьків (інших законних представників), що підтверджується заявою та/або договором про надання освітніх послуг. В умовах воєнного стану, виходячи із безпекових міркувань, дистанційна форма освіти може запроваджуватися як єдино можлива форма здобуття освіти на всій території України або в окремих місцевостях, або у визначених закладах освіти.

В сучасному світі освіта займає важливе місце, а дистанційна освіта в теперішніх реаліях України займає головне місце. Без дистанційної освіти для професійних закладів вищої освіти тисячі громадян не змогли б здобувати професійну та кваліфіковану освіту за різними спеціальностями. Таким чином країна могла би втратити фаховий потенціал, робочу силу, що в свою чергу призвело б до економічного занепаду України та відкинуло країну далеко на узбіччя світової економіки. Україна намагається використовувати всі сучасні технології та стратегії в дистанційному навчанні.

Стратегії e-learning (електронного навчання) у професійно-орієнтованій підготовці включають набір підходів і методів, які спрямовані на ефективне використання цифрових технологій для розвитку професійних компетентностей. Ці стратегії можна поділити на кілька категорій залежно від їхнього фокусу:

Персоналізоване навчання.

Адаптивні системи навчання: технології, які підлаштовуються під рівень знань, потреби та інтереси студента.

Індивідуальні освітні траєкторії: створення навчальних планів з урахуванням кар'єрних цілей і професійних інтересів.

Приклади:

- Використання LMS (Learning Management Systems), таких як Moodle, для відстеження прогресу та рекомендації матеріалів.
- Використання штучного інтелекту для автоматизованого тестування знань і пропонування додаткових завдань.

Практико-орієнтоване навчання.

Симуляції та тренажери: забезпечення умов, наближених до реального професійного середовища.

Проектно-орієнтований підхід: студенти виконують практичні завдання, спрямовані на вирішення реальних професійних проблем.

Приклади:

- Симулятори медичних процедур, авіаційні тренажери, військові тренажери без пілотних систем.
- Робота над проектами в команді, використовуючи інструменти спільної роботи, наприклад, Google Workspace або Trello.

Колаборативне навчання

Групові проекти: навчання через спільну роботу.

Соціальні мережі та форуми: інтеграція платформ, які сприяють обміну знаннями між студентами.

Приклади:

- Організація вебінарів або онлайн-дискусій.
- Використання платформ типу Slack, Microsoft Teams для командної взаємодії.

Мікронавчання

Розбиття навчального матеріалу на невеликі, легко засвоювані модулі.

Фокусування на швидкому отриманні практичних знань.

Приклади:

- Короткі відеоуроки на YouTube чи інших платформах.
- Використання мобільних додатків для навчання.

Ігровізація

Використання елементів гри для підвищення мотивації та залучення студентів.

Системи досягнень, нагород, змагань.

Приклади:

- Освітні платформи на кшталт Kahoot, Quizizz, Duolingo.
- Впровадження квестів і симуляцій у навчальний процес.

Змішане навчання (Blended Learning)

Поєднання традиційного навчання та онлайн-форматів.

Підтримка асинхронного доступу до матеріалів із синхронними заняттями.

Приклади:

- Організація змішаних курсів із записаними лекціями та живими обговореннями.
- Проведення практичних занять в аудиторіях із використанням цифрових інструментів.

Оцінювання результатів

Інтерактивні тести та завдання.

Автоматизовані системи оцінювання та аналітика успішності.

Приклади:

- Застосування систем на зразок Testportal для формування тестів.
- Аналіз даних через дашборди LMS.

Впровадження цих стратегій сприяє адаптації освітнього процесу до потреб сучасного професійного середовища, підвищує гнучкість та доступність навчання, та безпеці теперішнього часу а також стимулює постійний розвиток студентів у їхній професійній діяльності.

Джерела інформації

1. Pujol, X., & Amatriain, J. M. (n.d.). Data mining methods for recommender systems. In *Recommender Systems Handbook*. Springer. Available at: https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-1-4899-7637-6_7 [Accessed 24 November 2024].

2. Lichtenthäler, C., Peters, A., Griffiths, S., & Kirsch, A. (2013). Social navigation: Identifying robot navigation patterns in a path crossing scenario. In *Human-Robot Interaction*. Springer. Available at: https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-319-02675-6_9 [Accessed 24 November 2024].

3. Бацуровська, І., & Кашина, Г. (2024). *Особливості професійної підготовки фахівців з цифрових технологій в умовах змішаного навчання: компетентнісно-орієнтований підхід*. Київ: АПСВТ.

УДК: 378.147:004.738.5

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО СИСТЕМАТИЧНОГО ОПИТУВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ЩОДО ЗАДОВОЛЕНОСТІ НАВЧАННЯ

Карась А.Р.

здобувач вищої освіти першого (бакалаврського) рівня освіти спеціальності 015 Професійна освіта (Цифрові технології)

Академії праці, соціальних відносин і туризму

Науковий керівник: канд. пед. наук, професор Л. В. Громоздова,

У доповіді розглянуто особливості проведення дистанційного систематичного опитування здобувачів щодо їх задоволеності навчанням. Проаналізовано цифрові інструменти, методики збору та обробки даних для підвищення ефективності моніторингу освітнього процесу.

Ключові слова: дистанційне опитування, задоволеність навчанням, цифрові інструменти, моніторинг освіти.

Організація якісного освітнього процесу в умовах сучасних викликів потребує ефективних інструментів моніторингу задоволеності здобувачів освіти. Одним із таких інструментів є дистанційне систематичне опитування, яке дозволяє зібрати дані про враження, досвід та потреби студентів, забезпечуючи зворотній зв'язок для вдосконалення навчального процесу.

Основні аспекти організації дистанційного опитування

1. Регулярність проведення. Одним із ключових принципів є систематичність опитувань, що дозволяє отримувати актуальні дані у динаміці. Опитування можуть проводитись наприкінці кожного семестру або навчального року, що забезпечує цілісне розуміння змін у задоволеності навчанням.

2. Анонімність і конфіденційність. Для отримання правдивих відповідей необхідно забезпечити анонімність респондентів. Це

знижує ризик упереджених відповідей і дозволяє студентам відкрито висловлювати свої думки щодо навчального процесу.

3. Технічна зручність. Використання сучасних цифрових платформ для проведення опитувань, таких як Google Forms, SurveyMonkey чи внутрішні освітні портали, сприяє підвищенню участі студентів. Інтуїтивно зрозумілий інтерфейс і мобільна адаптація є важливими умовами.

Переваги дистанційного опитування

- Оперативність обробки даних. Використання цифрових інструментів дозволяє швидко отримати результати опитувань, що сприяє своєчасному прийняттю управлінських рішень.

- Широке охоплення. Завдяки дистанційному формату опитування можуть взяти участь студенти з різних регіонів, незалежно від їхнього фізичного місцезнаходження.

- Гнучкість у налаштуваннях. Опитувальники можна адаптувати під потреби конкретного закладу освіти, додаючи питання, які стосуються специфіки навчального процесу.

Виклики та шляхи їх вирішення.

Попри значні переваги, дистанційне опитування має певні виклики. Одним із них є низький рівень участі студентів. Для вирішення цієї проблеми можна застосовувати мотиваційні механізми, наприклад, додаткові бали за участь або лотереї з призами. Іншою проблемою може бути упередженість відповідей через не уважність респондентів. Важливо формулювати питання чітко і лаконічно, уникаючи багатозначності, а також обмежувати час на заповнення анкети.

Дистанційне систематичне опитування здобувачів освіти щодо їх задоволеності навчанням є важливим інструментом для вдосконалення освітнього процесу. Його успішна організація сприяє розвитку зворотного зв'язку, підвищенню рівня довіри між студентами та адміністрацією закладу освіти, а також забезпечує більш ефективне управління освітнім середовищем.

Джерела інформації

1. Batsurovska, I. V., Kashyna, H. S., & Makiievskiy, O. I. (2024). Підготовка фахівців в умовах інноваційних викликів: адаптація професійної освіти до сучасного ринку праці. *Актуальні питання у сучасній науці, серія «Педагогіка»*, 9(27), 807-822.
2. Liubarets, V., Kashyna, G., Kachan, Y., Brezetskyi, S., & Ostrovershenko, A. (2024). Adapting professional development to the digital transformation of today's job market. *Multidisciplinary Science Journal*, 6, 0713. <https://doi.org/10.31893/multiscience.2024ss0713>
3. Кашина, Г. С., Громоздова, Л. В., & Косяк, І. В. (2024). Організації інтерактивної системи управління процесами навчальної діяльності у вищій освіті на базі платформи Moodle. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*, (213), 17–21. <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2024-1-213-17-21>

УДК: 378.018:004

ЕФЕКТИВНІСТЬ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ

Твердовський В. В.

здобувач вищої освіти першого (бакалаврського) рівня освіти спеціальності 015 Професійна освіта (Цифрові технології)

Академії праці, соціальних відносин і туризму

Науковий керівник: д-р пед. наук, професор І.В. Бацуровська

У доповіді аналізується ефективність професійної освіти в умовах цифровізації, зокрема вплив цифрових технологій на якість навчання. Розглянуто переваги, виклики та перспективи впровадження інноваційних рішень у професійну підготовку.

Ключові слова: професійна освіта, цифровізація, ефективність, інноваційні технології.

В умовах швидкого розвитку технологій та змін на ринку праці традиційні методи навчання часто не можуть задовольнити нові вимоги. Саме тому важливо оцінити як цифровізація впливає на ефективність професійної освіти які переваги вона надає, а також з якими викликами стикаються освітні установи. Цифровізація впливає на всі аспекти професійної освіти, від змісту навчальних програм до методів викладання та оцінювання. Вона забезпечує доступ до величезної кількості інформації, дозволяє інтегрувати нові технології у навчальний процес та сприяє розвитку цифрових компетенцій у студентів.

Цифровізація дозволяє створювати актуальні та динамічні навчальні програми, які швидко адаптуються до змін на ринку праці. Наприклад: введення нових курсів з програмування, цифрового маркетингу та аналізу даних дозволяє студентам здобувати знання, які є найбільш затребуваними на сучасному ринку праці. Такі курси часто включають практичні завдання, реальні проекти та кейси, що дозволяють студентам застосовувати

отримані знання у реальних умовах. Цифрові технології відкривають нові можливості для викладання, зокрема використання віртуальних класів, інтерактивних навчальних платформ та інструментів для створення контенту [2, 4].

Цифровізація також впливає на процес оцінювання знань. Використання онлайн-тестів, автоматизованих систем оцінювання та аналітичних платформ дозволяє викладачам швидко та точно оцінювати знання студентів. Такі системи можуть аналізувати успішність студентів, виявляти прогалини у знаннях та пропонувати індивідуальні навчальні траєкторії.

Студенти можуть навчатися в будь-який час і з будь-якого місця, що особливо важливо для тих хто поєднує навчання з роботою. Такі популярні платформи як Coursera та ed X надають доступ до курсів від провідних університетів світу, таких як Гарвардський університет [1].

Індивідуалізація навчання: Цифрові платформи дозволяють створювати індивідуальні навчальні траєкторії, які враховують здібності та інтереси кожного студента. Платформа Khan Academy використовує адаптивні алгоритми щоб пропонувати студентам завдання відповідно до їхнього рівня знань та швидкості засвоєння матеріалу.

Швидке оновлення знань: У цифровому середовищі навчальні матеріали можуть оперативно оновлюватися відповідно до змін на ринку праці та нових технологій. Наприклад онлайн курси з нових мов програмування або технологій таких як блокчейн або штучний інтелект, дозволяють студентам завжди бути в курсі останніх тенденцій.

Виклики цифровізації [3]:

Технічна оснащеність: не всі навчальні заклади мають достатню технічну базу для впровадження сучасних цифрових технологій, у сільських школах може бути відсутній стабільний доступ до інтернету або необхідне обладнання, що ускладнює використання онлайн навчання.

Захист даних та конфіденційність: в умовах широкого використання онлайн важливим стає питання захисту особистих даних студентів. недостатній рівень захищеності може призвести до втрати конфіденційної інформації або зловживання даними.

Мотивація студентів: в умовах О-Н викладачам важливо знайти нові способи підтримки мотивації та зацікавленості студентів, відсутність фізичної присутності та живого спілкування може призвести до зниження зацікавленості у навчанні.

Інші країни вже успішно впроваджують цифрові технології у Фінляндії та Німеччині активно використовують онлайн - платформи для навчання та підвищення кваліфікації що дозволяє студентам швидко адаптуватися до змін на ринку праці.

У Фінляндії цифровізація освіти є однією з пріоритетних напрямків розвитку. Фінські школи та університети використовують інтерактивні платформи, електронні підручники та онлайн-курси для покращення якості навчання. Платформа Claned дозволяє викладачам та студентам співпрацювати в реальному часі, обмінюватися матеріалами та спільно працювати над проектами.

Німецькі навчальні заклади активно впроваджують цифрові технології для покращення якості навчання та підвищення кваліфікації студентів.

У майбутньому цифровізація професійної освіти буде лише посилюватися. Це означає, що освітні установи повинні бути готові до постійного оновлення технічної бази, навчальних програм та методів викладання. Важливою стане співпраця з бізнесом та промисловістю для розробки навчальних програм, які відповідатимуть сучасним вимогам.

Цифровізація є потужним інструментом модернізації професійної освіти, що відкриває нові можливості для студентів і викладачів. Проте, для досягнення максимальних результатів необхідно враховувати як переваги так і виклики цифр..,

забезпечуючи належну підготовку та підтримку всіх учасників навчального процесу.

Джерела інформації

1. Бацуровська, І. (2024). Інтеграція інтелектуальних систем у підготовку фахівців професійної освіти з цифрових технологій. У К. Юр'єва (Ред.), *Методологія сучасних наукових досліджень: збірник наукових праць учасників Ювілейної XX Міжнародної науково-практичної конференції (22–23 лютого 2024 р., м. Харків)* (с. 329-334). Харків: ХНПУ імені Г.С. Сковороди.
2. Бацуровська, І. В., Кашина, Г. С., & Макієвський, О. І. (2024). Цифрові інструменти в професійній освіті: можливості та виклики сучасного навчального процесу. *Суспільство та національні інтереси*, (9(37)), 92–102.
3. Кашина, Г. С. (2022). Сучасні підходи до підготовки бакалаврів у сфері туризму в контексті цифровізації економіки. *Інформаційні технології та управління у вищій освіті і науці* (с. 27).
4. Кашина, Г. С., Сохацький, О. А., & Шаравар, В. С. (2023). Впливи цифровізації на бізнес. У *Актуальні проблеми управління соціально-економічними системами: матеріали IX Міжнародної науково-практичної конференції, частина 1* (15 грудня 2023 р., Луцьк) (с. xx). Луцьк: ЛНТУ.

UDC 331.101.3:004

INNOVATIVE DIGITAL TECHNOLOGIES IN EDUCATION CHALLENGES AND OPPORTUNITIES

Shyl B. B.

a second (master's) level higher education applicant
of the Academy of Labor, Social Relations and Tourism,
Scientific Supervisor: Doctor of Pedagogical Sciences,
Professor I.V. Batsurovska

Described and outlined importance of digital technologies in education in accordance with ideas and thoughts composed by the author. Its nature, purposes and features are defined.

Keywords: digital technologies in education, technological infrastructure disparities, teacher training and adaptability, data security and privacy, resistance to change.

Digital technologies in education.

Have you ever wondered about the actual importance of digital technologies in education? After the Covid-19 pandemic and the beginning of the full-scale invasion it played a crucial role in continuing the education and evolved from stand-alone projects to networks of tools and programmes that connect people and things across not only Ukraine, but the world, and helped in addressing personal and global challenges. UNESCO stated that “Digital innovation has demonstrated powers to complement, enrich and transform education. It can enhance the quality and relevance of learning, strengthen inclusion, and improve education administration and governance” [1]. That is why it is important to discuss such a topic, to be aware of the new opportunities to make our future education as productive as possible.

This thesis seeks to examine the present condition of digital technologies in education, assess the problems associated with their application, and outline future opportunities for their development. This research analyses the challenges and prospects of these innovations in

order to clarify how digital technology may improve inclusivity and efficiency in the educational system.

While digital technologies offer immense potential for transforming education, their implementation is fraught with significant challenges:

The disparity in technological infrastructure between regions is one of the most significant obstacles to digital transformation in education. Digital infrastructure, including computers, internet connectivity, and other learning-support devices, is frequently absent in rural areas. This results in an inequality in learning opportunities, as students in these regions are unable to access modern educational technologies.

The digital transformation of education is significantly influenced by the contributions of teachers. Nevertheless, not all educators possess the necessary knowledge or preparedness to incorporate technology into their instruction. Especially for experienced teachers who are acclimated to standard teaching methods, the absence of digital skill development and training for educators poses a substantial obstacle.

Complex technological tools, including artificial intelligence, virtual reality, and online learning management systems, may present challenges for numerous educators. Educational institutions are required to provide time, resources, and support to instructors in order to train them to use these technologies proficiently. The digital transformation process may be delayed or rendered ineffective in the absence of sufficient support.

Data security and privacy are among the most critical concerns in the digital transformation of education. A significant quantity of personal data is collected and stored on digital platforms when students and instructors utilize online learning systems. This increases the likelihood of personal information being disclosed, subjected to cyberattacks, or used for unintended purposes. As it was mentioned in IMT Solutions, “many schools and educational organizations do not have strong enough cybersecurity systems to protect student and teacher data. Cybersecurity breaches can cause significant damage, not only financially but also to the reputation of

educational institutions. Therefore, ensuring information security and privacy is one of the critical challenges that schools face during digital transformation” [2].

Digital transformation in Education is no exception to the rule that change always precipitates a variety of responses from participants. This transformation needs modifications to teaching methods and thought processes, which may result in opposition from students as well as teachers. Certain teachers may experience anxiety regarding the potential replacement of their responsibilities by technology or may experience discomfort when employing digital tools. Simultaneously, students who are accustomed to conventional learning styles may encounter challenges in adjusting to new learning methods. Many students may experience disorientation and stress when transitioning from direct lectures to online learning formats, particularly if they lack technical skills or support from their families.

Overcoming these challenges requires a comprehensive approach that includes investments in infrastructure, professional development for teachers, strong data protection measures, and support systems to facilitate the transition for all stakeholders.

While the future of digital technologies in education offers thrilling opportunities, it necessitates careful preparation and consideration. It is anticipated that the learning process will be transformed by the advancements in artificial intelligence (AI) and immersive technologies, such as augmented and virtual reality, which will provide students with personalized and engaging experiences that are customized to their specific requirements. For example, AI tools can improve personalized learning by adapting content to students' progress and offering immediate feedback. In the same way, immersive technologies facilitate interactive and experiential learning, including virtual field excursions and realistic simulations, which enhance the accessibility and dynamic nature of education.

Gamification is also gathering popularity as a method of motivating students by providing interactive content and rewards. Although it

increases engagement, it remains a challenge to guarantee long-term learning benefits. In addition, the utilization of big data in education enables educators to provide targeted support and make informed decisions by providing real-time insights into student performance.

Nevertheless, the realization of these opportunities necessitates the resolution of ethical dilemmas, privacy concerns, and disparities in technology access. In order to guarantee equitable opportunities for all learners, it will be imperative to cultivate inclusive and adaptable systems as the digital transformation accelerates.

Also, there are several prominent platforms that have already embraced innovative technological trends in education to provide a wide range of learning opportunities. Each of these platforms offers a distinct approach to education, catering to the diverse needs of learners worldwide according to Forbytes [3]:

Coursera. Coursera offers a wide range of online courses, specializations, and even full degree programs in partnership with universities and organizations from around the world.

edX. Founded by Harvard and MIT, edX provides access to high-quality courses from top universities, colleges, and organizations. They offer both free and paid courses.

Khan Academy. Khan Academy is a non-profit organization that offers free educational content, particularly in math and science, through a vast collection of video lessons and exercises.

Udacity. Udacity focuses on providing courses and nanodegree programs in areas like programming, data science, artificial intelligence, and self-driving cars.

Duolingo. Duolingo is known for its language-learning platform that offers courses in a gamified, user-friendly format, making it accessible to learners of all ages.

Digital technologies have the potential to revolutionize the field of education by providing learners with more personalized, accessible, and engaging learning experiences. Innovational tools, including immersive technologies, gamified learning, and artificial intelligence, provide

opportunities to bridge educational disparities through their integration. Nevertheless, significant challenges persist, such as the necessity of educator training, disparities in infrastructure, and ethical and data privacy concerns. It is crucial to confront these obstacles by fostering a digital culture that emphasizes adaptability and inclusivity, as well as investing in infrastructure and implementing robust policies, in order to fully realize the potential of these achievements.

In a world that is swiftly digitizing, the future of digital technologies is contingent upon the establishment of frameworks that strike a balance between innovation, equity, and sustainability as education systems evolve. This will guarantee that every learner has access to a high-quality education.

Information sources

1. Digital learning and transformation of education. (2021). UNESCO. <https://www.unesco.org/en/digital-education>
2. Opportunities and Challenges: Digital Transformation in education. (2022). IMT Solutions. <https://imt-soft.com/en/2024/09/02/opportunities-and-challenges-digital-transformation-in-education>
3. Future of Technology in Education: Benefits and Trends. (2023, November 8). Forbytes. <https://forbytes.com/blog/future-of-technology-in-education>

УДК: 004.946:37.091.33

ЦИФРОВА ГРАМОТНІСТЬ І КІБЕРБЕЗПЕКА В ОСВІТНЬОМУ ТА ПРОФЕСІЙНОМУ КОНТЕКСТІ

Шатковський Є.

здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня освіти
Академії праці, соціальних відносин і туризму,

Науковий керівник: д-р пед. наук, професор Г.С. Кашина

Описано значення цифрової грамотності та кібербезпеки в освітньому та професійному контексті відповідно до ідей та думок автора. Визначено його сутність та призначення, особливості.

Ключові слова даної теми: цифрова компетентність, інформаційне суспільство, освітні та цифрові технології, кібербезпека, інформаційна безпека, цифрова грамотність.

Аналізуючи поняття «цифрова грамотність», що стали вирішальними факторами для всебічного розвитку цифрової компетентності. Розглядаються питання, пов'язані з цифровими компетенціями студентів та організацією освіти в постіндустріальному суспільстві. Розглядається роль цифрової освіти в процесах трансформації економіки країни та формування єдиного цифрового простору. Визначаються цілі та задачі учасників освітнього процесу при реформуванні освіти. У статті розкрито значення цифрових технологій для організації спільної діяльності педагога та учнів. Охарактеризовано можливості використання сучасних освітніх інструментів для підвищення рівня цифрової компетентності педагога.

Упровадження цифрових технологій у різні сфери економіки істотно змінюють стиль нашого життя: умови роботи, спілкування, ведення бізнесу тощо. Не виключенням стала й освіта. Війна, пандемія та карантин призвели до певних проблем в організації освітнього процесу майже в усіх закладах освіти, що спричинило

потребу у суттєвих змінах цілей, змісту, форм, методів, засобів і всієї організації навчання. У сучасному суспільстві цифрові навички належать до базових – поряд із вмінням писати, читати та рахувати. Використання цифрових інструментів, які призначені для розв’язання повсякденних, пов’язаних із професійною діяльністю завдань, і вміння опанувати нові – одна з ключових вимог до сучасного кваліфікованого фахівця будь-якої галузі. Цифрові технології активно використовуються в освіті. Однак темпи цифровізації суспільства, яка стає однією з головних ідей сьогодення, у більшості випадків випереджають вміння і навички самих користувачів. Тому цифрова компетентність означає вміння використовувати цифрові інструменти із користю для себе, наприклад, для підвищення ефективності організації освітнього процесу. І хоча потреба у цифровій компетентності очевидна, рівень володіння і використання цифрових технологій у закладах освіти все ще залишається проблемою.

Декларація Першої Всесвітньої конференції ЮНЕСКО «Вища освіта у ХХІ столітті: підходи і практичні заходи» констатує необхідність переходу від традиційної лекційної моделі навчання до педагогіки взаємодії й співпраці, зазначає необхідність підготовки професійно мобільних фахівців, здатних працювати в умовах швидких технологічних змін. У першу чергу це потребує відмови від розуміння освіти як отримання готового знання і уявлення про педагога як носія готового знання. Освіту треба розуміти як засіб надбання людиною особистості, засіб її самореалізації в житті, засіб побудови особистої кар’єри. Це змінює цілі навчання, його мотиви, форми, методи тощо. Незважаючи на те, що багато учнів і студентів досить кваліфіковано використовують сучасні цифрові технології, вони, при вступі до закладу вищої освіти, як правило, не володіють усіма цифровими компетенціями, які необхідні їм для успішного навчання та працевлаштування. Це підкреслює ключову роль закладів вищої освіти у наданні студентам різноманітних загальних

і спеціалізованих навичок цифрової компетентності. Навчання повинно розвивати навички інформаційно-цифрової компетентності як у часі, так і в аспектах, пов'язаних із підвищенням професійної кваліфікації та набуттям практичного професійного досвіду.

Цифрові технології надають нові можливості для підвищення якості викладання, навчання, наукових досліджень й управління організаціями. Інвестування в цифрові навички педагогів і студентів приносить індивідуальні та організаційні переваги, такі як забезпечення якісної освіти в гнучких і новаторських формах, що відповідає очікуванням і потребам студентів, поліпшення можливостей працевлаштування за рахунок обізнаності в аспектах цифрової економіки, створення організаційного потенціалу максимізації віддачі від інвестицій у технології навчання. Цифрова грамотність має вирішальне значення для розвитку країни в цілому та вищої освіти, оскільки цифрові технології надають нові можливості для підвищення якості викладання, навчання, наукових досліджень й управління організаціями. Упровадження процесів навчання цифровим компетенціям студентів базується на таких засадах: пристрої та умови, цілі й можливості їхнього використання в освітньому процесі, наявність навчальних матеріалів, наявність викладачів, спроможних радикально змінювати методи та технології навчання з метою надання студентам відповідних цифрових компетентностей. Це означає, що отримавши вищу освіту, фахівці будь-якої галузі економіки повинні вміти використовувати набуті ними цифрові компетентності для пошуку інформації, отримання доступу до неї, вміти аналізувати і використовувати її, а також обмінюватися даними для виконання своїх професійних обов'язків. Якщо раніше цифрові навички розглядались як додаткові, то тепер це необхідний фактор конкурентоспроможності в бізнесі. Цифрові технології, послуги та системи надзвичайно важливі нині для соціального розвитку. Одним із пріоритетних напрямів реформування вищої

освіти нині повинно бути формування спільного для всіх бачення цифрової економіки та створення єдиного цифрового суспільства. Це дозволить співпрацювати у сферах електронної комерції, електронної митниці, електронної охорони здоров'я, безпаперової торгівлі. Відкриваються нові можливості для співпраці в питаннях мережевої та інформаційної безпеки, кібербезпеки, електронної ідентифікації та довірчих послуг, просування інновацій, електронного урядування, впровадження цифрових технологій у промисловість тощо.

Це означає, що протягом усього життя люди можуть бути вмотивовані для набуття нових цифрових навичок і практик залежно від різних ситуацій. За таких умов вирішальне значення для розвитку країни в цілому та освіти зокрема, має цифрова компетентність, тобто ті здібності, що підходять людині для життя, навчання і роботи в цифровому суспільстві. В умовах війни, пандемії та карантину виникла необхідність в організації та проведенні дистанційного навчання. У свою чергу це призвело до потреби у дійових та ефективних інструментах, які забезпечили б взаємодію учасників освітнього процесу у віртуальному просторі. Одночасна поява широкого спектру інформаційно-цифрових технологій спричинила проблему при їх виборі для використання в освітньому процесі.

В умовах реформування освіти, переходу до Нової української школи ключова роль належить педагогу, якому довірено розвиток учнів, розкриття їхнього потенціалу та формування успішної людини. Впровадження цифрових технологій в освіті – це не лише використання нових онлайн-інструментів, це створення середовища існування, яке відкриває нові можливості для навчання в будь-який час як для педагогів, так і для учнів, це неперервна освіта, проектування індивідуальних освітніх маршрутів, розроблення та поширення власних освітніх продуктів. Отже, є необхідність у розвитку та удосконаленні рівня володіння цифровою компетентністю педагога, сформованість якої дозволяє йому

використовувати електронні освітні ресурси, онлайн-інструменти з метою пошуку, логічного відбору, систематизації, використання навчального матеріалу та організації результативного освітнього процесу. Задля досягнення мети інноваційного розвитку економіки, необхідно сформувати високий рівень трудового потенціалу, забезпечити економіку працівниками з цифровими вміннями, навичками і компетенціями, новими спеціальностями й кваліфікацією відповідно до потреб сучасного ринку. Це можливо при неперервній освіті, яка в умовах мережевої економіки може реалізовуватися на відкритій освітній платформі, що працює на інноваційних і цифрових засадах.

Джерела інформації

1. Національний освітній глосарій: вища освіта // К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди». – 2014. – 100 с.
2. Овчарук О. , Іванюк І. В., О. Гриценчук, І. Іванюк, О. Кравчина, І. Малицька, Н. Сороко. Європейський досвід розвитку цифрової компетентності вчителя в контексті сучасних освітніх реформ. Інформаційні технології і засоби навчання: електрон. наук. фахове вид. 2018. Вип.3(65).С.316–336. [URL:https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/issue/view/94/showTo](https://journal.iitta.gov.ua/index.php/itlt/issue/view/94/showTo)
[с](#)
3. Проект Цифрова адженда України – 2020 («Цифровий порядок денний» – 2020) Концептуальні засади (версія 1.0). Грудень, 2016. – URL: <https://uccr.org.ua/uploads/files/58e78ee3c3922.pdf>.4].

УДК: 37.091.33:005.336.3(477)

ОСОБЛИВОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ В КОНТЕКСТІ ЦИФРОВОЇ ОСВІТИ

Кашин І.

здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня освіти Академії праці, соціальних відносин і туризму,
Науковий керівник: д-р пед. наук, професор І.В. Бацуровська

У доповіді розглядаються особливості професійної підготовки в контексті цифрової освіти, зокрема впровадження цифрових технологій у навчальний процес. Проаналізовано методи, що сприяють розвитку цифрових компетентностей здобувачів вищої освіти.

Ключові слова: професійна підготовка, цифрова освіта, цифрові технології, компетентності.

Цифровізація освіти є одним із ключових напрямків сучасного розвитку суспільства, що змінює підходи до професійної підготовки здобувачів вищої освіти. У контексті цифрової трансформації, навчальний процес інтегрує інноваційні технології, такі як електронне навчання, адаптивні системи та інструменти штучного інтелекту, що дозволяють підвищити якість освіти і забезпечити її відповідність сучасним вимогам ринку праці [1].

Цифрова освіта має вирішальне значення для підготовки сучасних фахівців, здатних працювати в умовах високої конкуренції. Впровадження цифрових технологій сприяє розвитку цифрових компетентностей, формуванню критичного мислення та адаптації до динамічних умов роботи [2]. Важливість цих змін підкреслюється міжнародними освітніми стандартами, які акцентують на необхідності цифрової грамотності.

Особливості професійної підготовки:

Інтеграція цифрових платформ. Сучасні освітні програми активно використовують системи управління навчанням (LMS),

такі як Moodle, Blackboard, що дозволяють створювати інтерактивні курси, відслідковувати успішність і забезпечувати доступ до навчальних матеріалів у будь-який час [3]. Такий підхід підвищує гнучкість і персоналізацію навчання.

Розвиток цифрових компетентностей. Підготовка фахівців включає освоєння цифрових інструментів, таких як пакети для аналізу даних (Excel, Python), створення мультимедійного контенту (Canva, Adobe) та робота з хмарними сервісами (Google Workspace, Microsoft 365). Це сприяє формуванню готовності до роботи в умовах цифрової економіки [4].

Проблеми та виклики. Основними викликами цифровізації є забезпечення рівного доступу до технологій, розвиток технічної бази закладів освіти та підготовка викладачів до використання цифрових інструментів. Водночас, високий рівень інтеграції технологій потребує дотримання етичних норм і забезпечення кібербезпеки [2].

Цифрова освіта змінює традиційні підходи до навчання, забезпечуючи адаптацію професійної підготовки до потреб сучасного суспільства. Інтеграція цифрових технологій, розвиток цифрових компетентностей та подолання викликів цифровізації є основними завданнями, що стоять перед сучасною освітньою системою. Подальші дослідження мають зосередитися на впливі цифрових інструментів на якість навчання та професійну підготовку.

Джерела інформації

1. Bates, T. (2019). *Teaching in a Digital Age: Guidelines for Designing Teaching and Learning*. BCcampus Open Textbook.
2. Siemens, G., & Downes, S. (2020). *Connectivism and the Digital Age: The Evolution of Learning Theories*. *Journal of Online Learning*, 25(3), 89-102.
3. Holmes, B., & Gardner, J. (2021). *E-Learning: Concepts and Practice*. SAGE Publications.

4. Prensky, M. (2018). *Digital Natives, Digital Immigrants: The Role of Technology in Modern Education*. *Educational Technology*, 45(4), 34-39.

РОЗВИТОК УПРАВЛІНСЬКИХ КОМПЕТЕНЦІЙ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ-МЕНЕДЖЕРІВ В ОСВІТНІХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ

Іваненко В. С.

здобувачка вищої освіти другого (магістерського) рівня освіти спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» Миколаївського національного аграрного університету

У доповіді автор обґрунтовує актуальність та важливість розвитку управлінських компетенцій у майбутніх педагогів. Розглядається розгорнутий аналіз підготовки майбутніх педагог-менеджерів на прикладі Миколаївського національного університету. На основі теоретичних досліджень виявлено особливості розробки програм з менеджменту в освіті. Автор досліджував особливості формування управлінської компетенції майбутніх педагогів, необхідні аспекти розвитку управлінської компетенції педагогів у контексті трансформаційних процесів в освіті України.

Ключові слова: управлінські компетенції, викладачі-менеджери, освіта, Україна.

Для активної інтеграції України у світовий освітній простір необхідна принципово нова стратегія удосконалення підготовки педагогічних кадрів та їхня орієнтація на управлінську діяльність. Це зумовлено прогнозуванням, організацією, контролем і регулюванням педагогічного процесу [1]. Управління в освіті є універсальним засобом забезпечення його послідовності, цілеспрямованості, гнучкості та ефективності.

Концепція розвитку педагогічної освіти в Україні повинна мати стратегію впровадження нових технологій навчання, які сприяють швидкій адаптації до нових потреб суспільства та ринку праці. Головна мета стратегії - необхідність професійної підготовки фахівців з урахуванням потреб економіки.

Сучасні вимоги ринку праці вимагають від освіти нових спеціальностей, які будуть відповідати сучасним запитам суспільства. Законодавство України визначає – педагогом є особа, яка має педагогічну або спеціальну освіту. Він безпосередньо працює з молоддю [2].

Діяльність педагога пов'язана з переосмисленням планування й управління освітнім процесом. Він повинен виступати не лише як викладач, а й як інструктор (управлінець). Він організує та поводить індивідуальні заняття, відповідає за групову роботу здобувачів освіти; розробляє, узгоджує методи навчання (управлінські освітні дії); оцінює хід та результати виконання навчальної роботи.

Викладач-управлінець вміє надати молоді адресну допомогу, не позбавляючи її від проблемної ситуації. Навпаки, він допомагає її подолати [3]. Викладач-менеджер має володіє технологіями управління: педагогічний аналіз, уміння проектувати цілі, планувати, організовувати, коригувати та аналізувати результати. Він має бути і просто помічником.

Викладач-менеджер може бути одним з засновником освітньої установи. Законодавство України не заперечує відкриттю нових освітніх приватних закладів. Зрозуміло, для цього їм потрібні додаткові знання [4]: маркетинг, менеджмент освіти, фінанси, менеджмент тощо.

Підвищенні вимоги суспільства до системи освіти в цілому зумовлюють актуальність проблем підготовки майбутнього педагога-менеджера до управлінської діяльності. Менеджеру-педагогу необхідне пошук шляхів його подальшого вдосконалення, яке відбувається через початкову освіту.

Вивчення готовності до управлінських компетенцій майбутніх викладачів відбувалося через теоретичний аналіз поняття «управлінська компетентність викладача», аналіз освітніх програм підготовки магістрів, майбутніх менеджерів освітньої галузі, на прикладі освітньо-професійної програми підготовки здобувачів

спеціальності 015 «Професійна освіта (Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології)» Миколаївського національного аграрного університету, аналіз готовності випускників педагогів до реалізації управлінських компетенцій в майбутньому.

Сучасному педагогу необхідні професійні компетенції [5], такі як: психологія, педагогіка, теорія та методика навчання і виховання здобувачів освіти, але важливі і компетентності з управлінської діяльності. Від управлінських компетенцій залежить успіх ефективної взаємодії, принципів управління, регулювання стосунків у колективі, коригування, аналіз своєї діяльності з питань управління колективом та здобувачами освіти.

Отже, сучасні умови розвитку характеризуються усвідомленням високого значення не просто людського ресурсу, а ефективно діючої людини для планування та здійснення соціальних змін. Освіта в сучасних умовах, змушена відповідати викликам часу, добитися цього можливо лише за умови високої компетентності педагогічного колективу. Одну з ключових ролей у цьому питанні будуть відігравати управлінські компетентності педагога-менеджера.

Джерела інформації

1. Kurepin V., Kuznetsova I. Communicative competence as a component of the professional training of a modern teacher of a vocational (vocation-technical) education institution // *Język i kultura ukraińska we współczesnej humanistycznej przestrzeni czasowej: aspekty komunikacji międzyjęzykowej i kształtowanie kompetencji komunikacyjnych współczesnego specjalisty* : zbiór materiałów międzynarodowej naukowo-praktycznej konferencji internetowej 21 lutego 2024 r. = *Українська мова та культура в сучасному гуманітарному часопросторі: аспекти міжмовної комунікації та формування комунікативної компетентності сучасного фахівця* : матеріали міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (м. Ломжа – Ірпінь, 21 лютого 2024 р.). Ірпінь : Державний податковий університет, 2024. Ірпінь : Державний податковий університет ;

Ломжа : MANS w Łomży, 2024. С. 220-231.
URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/17422>.

2. Batsurovska I. V., Kurepin V. M. Modern features of the functioning of the education system during martial law // Learning and Teaching: After War and in Peacetime : materials of the II international scientific and practical conference, Kharkiv, Ukraine, November 10, 2023 / H.S. Frying pans of the Kharkiv National Pedagogical University; ed. I. Kostikova. Kharkiv, 2023. P. 21-23.
URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/15843>.

3. Lotareva D., Didnyak A. Innovative tools of modern learning: using master classes and training in the educational process for achieving communicative competences // Język i kultura ukraińska we współczesnej humanistycznej przestrzeni czasowej: aspekty komunikacji międzyjęzykowej i kształtowanie kompetencji komunikacyjnych współczesnego specjalisty : zbiór materiałów międzynarodowej naukowo-praktycznej konferencji internetowej 21 lutego 2024 r. = Українська мова та культура в сучасному гуманітарному часопросторі: аспекти міжмовної комунікації та формування комунікативної компетентності сучасного фахівця : матеріали міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (м. Ломжа – Ірпінь, 21 лютого 2024 р.). Ірпінь : Державний податковий університет, 2024. Ірпінь : Державний податковий університет ; Ломжа : MANS w Łomży, 2024. С. 242-251.
URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/17424>.

4. Бацуровська І. В., Курепін В. М. Використання цифрових технологій у спеціальній та інклюзивній освіті: теоретичні основи та практичні підходи в професійній підготовці фахівців. Development trends in special and inclusive education in the context of the European dimension: theory and practice : scientific monograph. Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2024. С. 22-44. DOI:<https://doi.org/10.30525/978-9934-26-457-3-2>.

5. Batsurovska I., Kurepin V. The Impact of the War in Ukraine on the Study Results at an Agricultural University // Tréma. 2023. № 60. URL: <http://journals.openedition.org/trema/8478>.
URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/15314>.

УДК: 378.147:811:63

ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ УНІВЕРСИТЕТІВ АГРАРНОГО ПРОФІЛЮ ІННОВАЦІЙНИМИ ЗАСОБИМИ

Кузнецова В. А.

здобувачка вищої освіти другого (магістерського) рівня освіти спеціальності 015 «Професійна освіта (Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології)»

Миколаївського національного аграрного університету

У сучасний період вища освіта повинна виховувати фахівця, з базовими характеристиками, які будуть здатні допомагати молоді особистому зростанню, посиленню професійної відповідальності, спрямованості на подолання соціальних та професійних стереотипів, усвідомленню до набуття лідерських якостей. Освітні моделі та технології сучасності повинні бути орієнтовані на актуалізацію потенційних особистісних якостей та властивостей молодого покоління через психолого-педагогічні та духовно-моральні аспекти.

Ключові слова: комунікативна компетентність, інноваційні засоби, аграрний університет, цифрові технології.

Унікальність і самотність у особистих якостей молодих людей набувають певної актуалізації в їхньої успішної соціалізації [1]. У сучасному середовищі важливий професійний розвиток фахівця, тому такі соціально і культурно значимі дисципліни, як психологія, педагогіка, соціологія тощо покликані розкрити самотність та особистість молодих людей.

Випускник закладу вищої освіти, це сучасний фахівець, людина високої культури, громадянин свого суспільства. Прикладом такого становлення може бути випускники

Миколаївського національного аграрного університету [2]. Вони мають не лише професійні знання та вміння, що потрібні в аграрній галузі, а й високу за рівнем загальну та комунікативну культуру. Зауважимо, запит на майбутніх фахівців, здобувачів вищої освіти аграрного закладу освіти, на Миколаївщині дуже високий.

Нова модель підготовки фахівців формує, як перелік кваліфікаційних вимог до випускника, так і комунікативні можливості. Комунікативні компетентності є важливим аспектом прикладного характеру освітнього процесу [3]. Вона є, як невід'ємною частиною комунікативної культури, так і значущою характеристикою особистості.

Уміння фахівця ефективно вирішувати професійні завдання залежать від рівня сформованості комунікативної професійної компетентності. Тому для майбутніх фахівців агропромислового комплексу комунікативна компетентність є опорою у налагоджені ефективних виробничих відносин на різних рівнях виробничої діяльності. Комунікативна компетентність особливо важна для фахівців аграрної галузі [4], діяльність яких центрується виключно на системі «людина-людина», «людина-машина-людина» (агрономи, інженери, технологи тощо).

Складовими комунікативної компетенції молодих фахівців-аграріїв повинні бути: а) мовна поведінка; б) ефективне та доречне використання жанрового розмаїття професійного мовлення; в) володіння засобами переконливої аргументації; г) володіння управлінською риторикою та законами спілкування; д) вміння вести ділові розмови, слухати партнера зі спілкування, вибудовувати стратегію поведінки у службових ситуаціях спілкування тощо.

Дослідження проблем формування комунікативної компетентності інноваційними засобами повинні бути більш ширші та торкатися форм теоретичних та практичних занять, репродуктивної діяльності тих хто навчається тощо. Застосування на заняттях різних технологій навчальної діяльності повинно

повною мірою реалізовувати одне з головних завдань освіти - формування у особистості комунікативні уміння та навички, які здатні будувати взаємодію з іншими, вміло застосовуючи всілякі прийоми спілкування та комунікації.

В освітньому процесі Миколаївського національного аграрного університету передбачені інноваційних технологій навчання: інтерактивні технології навчання та комп'ютерні технології [5]. Головна мета лекційних занять інтерактивних технологій навчання – набуття знань молоддю за безпосередньої ефективної їх участі. Семінар-диспут передбачає колективне обговорення проблем з метою встановлення шляхів їх вирішення. Такий метод навчання передбачає високу розумову активність, прищеплює вміння обговорювати проблему [6], лаконічно та ясно висловлювати думки. Одним із методів проблемного навчання є навчальна дискусія; лекція з заздалегідь поставленим невірним питанням тощо. Важливими та мабуть вирішальними є комп'ютерні технології навчання – процес збирання, переробки, зберігання та передачі освітньої інформації за допомогою комп'ютера.

Отже, ефективними формами освітнього процесу з формування професійної комунікативної компетенції молоді є застосування різних інноваційних засобів та методів навчання. Тільки активні форми та методи можуть сприяти формуванню жанрового розмаїття професійних та ділових промов (комерційні переговори, службові бесіди, дискусії, суперечки тощо), вдосконалювати професійну культуру мови майбутніх фахівців.

Формування комунікативної компетентності майбутніх аграріїв має велике значення, оскільки сприяє формуванню їхнього професіоналізму і дозволяє будувати взаємодію з партнерами та ефективно вдосконалювати результати своєї праці. Застосування в освітньому процесі сучасних комунікативних технологій дозволяє повністю реалізувати мету вищої освіти.

Джерела інформації

1. Бахишова Ш. В., Курепін В. М. Педагогічні аспекти міжкультурної комунікації з іноземними студентами. Українознавчий вимір у сучасній науці: гуманітарний аспект: матеріали VII всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Миколаїв, 25 квітня 2024 р.). Миколаїв : МНАУ, 2024. С. 36-39. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/17483>.

2. Kurepin V. Organization of the educational process at the Mykolayiv National Agrarian University in modern conditions // Цифрові трансформації та інноваційні технології в економіці : збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Ломжа - Харків, 14 березня 2024 р.). Ломжі ; Харків : ПЗВО "Харківський технологічний університет "ШАГ" ; MANS в Ломжі. 2024. Ч. 1. С. 295-303. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/17161>.

3. Бацуровська І. В., Доценко Н. А., Курепін В. М. Особливості проектування освітнього середовища для майбутніх фахівців аграрної галузі // Цифрова трансформація професійної підготовки фахівців в умовах застосування SMART- освітніх технологій: стан, проблеми, перспективи : матеріали Всеукраїнської науково-методичної конференції (м. Харків, 29-30 листопада 2023 р.) / за заг. ред.: В. М. Нагаєва, Ю. М. Сагачко, О. В. Грідіна. Харків : Комунальне підприємство «Міська друкарня», 2023. С. 11-16. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/15906>.

4. Batsurovska I., Kurepin V. The Impact of the War in Ukraine on the Study Results at an Agricultural University // Tréma. 2023. № 60. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/15314>.

5. Бацуровська І. В., Доценко Н. А., Курепін В. М. Інноваційні підходи підготовки інженера з харчових технологій // Світ дидактики: дидактика в сучасному світі : зб. матеріалів III міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Київ, 07-08 листопада 2023 р.). Київ : Людмила, 2024. С. 281-283. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/17105>.

6. Іваненко В. С., Курепін В. М. Подолання кризових явищ у аграрній сфері за допомогою технології доповненої реальності // Урожайність та якість продукції рослинництва за сучасних технологій вирощування : матеріали міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., присв. 90-річчю з дня народження професора Г. П. Жемели (м. Полтава, 30 верес. 2023 р.). Полтава : ПДАУ, 2023. С. 224-226. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/15512>.

УДК 371.47:321

ВИКОРИСТАННЯ ХМАРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ВІРТУАЛЬНОМУ СЕРЕДОВИЩІ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Лотарєва Д В.,

здобувачка вищої освіти першого (бакалаврського) рівня освіти спеціальності 015 Професійна освіта (Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології)

Миколаївський національний аграрний університет

Одне з перспективних напрямків у педагогіки при віртуальному навчанні вважається застосування хмарних платформ. При віртуальному навчанні використовують нові інформаційні технології, які суттєво підвищують рівень знань здобувачів освіти. При віртуальному навчанні враховують індивідуальні особливості, тих хто навчається.

Ключові слова: хмарні технології, віртуальне середовище, освітній процес, заклади вищої освіти.

В невизначених умовах сьогодення актуальним стає віртуальне навчання. Провідні вчені-практики декілька років тому спрямували на вивчення проблем віртуального та змішаного навчання з використанням інноваційних технологій свої дослідження. Питання, яке в даний час виходить на перший план, це ефективність самостійної роботи здобувачів освіти, в контексті застосування інноваційних технологій.

Викладачеві при організації освітнього процесу потрібен зворотній зв'язок [1]. Ось тут то, хмарна платформа допоможе якісно здійснити такий зв'язок між викладачем та тими, хто навчається.

З технічної точки зору хмарні технології нерозривно пов'язані з новими технологіями зберігання та обробки інформації. Хмарні

обчислення та їхні данні постійно зберігаються на віртуальних серверах, розташованих у хмарі, вони тимчасово кешуються на стороні клієнта у пристрої: комп'ютери, ноутбуки, мобільні пристрої.

Як показує досвід, практичні здібності молоді підвищуються при взаємодії з різними платформами, розробці приватних хмарних платформ. Вчені-практики вважають хмарні обчислення проривом у розвитку інформаційних технологій. Вони складаються з інфраструктури, сховищ даних, платформ, додатків, сервісів та клієнтів [2]. Така технологія допомагає користувачам запитувати ресурси комп'ютерної системи та отримувати доступ до хмарного сховища.

Розглядати освітній процес без використання цих технологій неможливо. Хмарні обчислення отримують користувачі у вигляді послуг через Інтернет, апаратне та системне програмне забезпечення в центрах обробки даних, які надають ці послуги. Доступ до програми, яка знаходиться у віддаленій хмарній мережі, здійснюється через веб-інтерфейс або API. Користувачі використовують готові інструменти для розробки, налаштування та тестування своїх приватних платформ, або сховища великих даних та інших обчислювальних ресурсів

Хмарні обчислення, це високоефективна технологія, вона доступна, гнучка, надійна. Системи вищої освіти, використовуючи хмарні обчислення, зрозуміло, отримують вигоду з хмарних можливостей, підвищуючи внутрішню ефективність та освітні можливості. Використання хмарних сервісів дозволить створити унікальну інформаційно-освітню платформу [3].

Хмарна платформа безпечна, надійна, доступ до приватної хмарної платформи здійснюється за допомогою сервісів авторизації. Користувач повинен зареєструватися адміністратором системи на платформі та отримати повідомлення на електронну пошту. Підтвердити свій статус користувач може відкривши лист, тим самим отримати доступ до приватної хмарної платформи.

Після авторизації відкривається особистий кабінет користувача [4]. Меню кожного користувача складається із блоку з відповідним доступом до нього. Режим відеоконференції доступний всім категоріям користувачів.

Ресурси для розвитку змішаного навчання зберігаються на платформі, до них відносять: відеоконференція, чат, вебінар, посилання на онлайн-тест і опитування. Функціонал приватної хмарної платформи забезпечується технологією клієнт-сервер. Клієнт надсилає запит на сервер додатків. Запит обробляється сервером а потім інформація надсилається клієнту на приватну веб-сторінку.

Дисципліни, які викладаються викладачами, спочатку проєктуються, розробляються та завантажуються на платформу цифрових освітніх ресурсів. Вони мають можливість будь-коли на платформі додавати, оновлювати, вимикати новий контент на своєму курсі [5]. Однак, вже розроблені лекції, семінарські та лабораторні завдання та інші документи викладачі теж можуть зберігати у приватній хмарі, водночас співпрацюючи з іншими викладачами для розробки навчальних програм. При таких умовах викладачі завантажують у хмару домашні навчальні матеріали та отримує доступ з робочого комп'ютера. Вони мають право обмежити доступ до завантажених документів та ресурсів.

При моделі змішаного навчання навчальні курси можна будувати поступово, оскільки ця модель не потребує повністю інтерактивних та мультимедійних курсів. У освітньому процесі змішане навчання вирішує ряд завдань: а) розширює освітні можливості здобувачів освіти за рахунок підвищення доступності та гнучкості навчання; б) персоналізація освітнього процесу; в) реалізація індивідуальних навчальних планів; г) підвищення ефективності педагогічної діяльності з досягнення нових освітніх результатів.

Вивчаючи дисципліни молодь має доступ до цифрових освітніх ресурсів. Також викладачі, які співпрацюють у спільних

проектах мають доступ до роботи з навчальними матеріалами за посиланням. Для контролю за успішністю з дисципліни, яку вивчають здобувачі освіти, вони мають можливість проходити онлайн-тестування, онлайн-опитування. Сидячи онлайн групою молодь також має можливість працювати у хмарі із загальними документами. На приватній хмарній платформі вони можуть брати участь в онлайн-конференціях; здійснювати відео та аудіо дзвінки; обмінюватися документами пошти, посиланнями.

Використання приватної хмарної платформи для змішаного навчання в освітньому процесі є одним з основних засобів покращення знань здобувачів освіти. Програма допомагає користувачам займатись у вільний час навіть без викладача [6]. Через хмарну платформу, при змішаному навчанні, викладачі спілкуються зі студентами (зворотній зв'язок). Навчаючись, здобувачі освіти на синхронних лекціях бачать викладача через відеоконференцію, отримують матеріали з платформи у будь-який час, можуть дистанційно скласти іспити.

З приватною хмарною платформою на базі хмарних обчислень ефективно працювати, як у традиційному форматі освітнього процесу, так і у дистанційному навчанні. Але для зручного використання платформи є інші додатки. Мультимедійні хмарні навчальні системи дозволяють ефективно організувати навчальний процес, для цього використовують власні хмарні платформи на базі хмарних обчислень. Наприклад, є аудіо та відеоплеєр, за допомогою яких записується аудіо, слухаються записи, відкривають, завантажують та видаляють файли.

У змішаному освітньому середовищі цифровий відеозапис відіграє важливу роль. Для мобільних пристроїв ця платформа є гнучкою, вона використовується на інтерактивних дошках та планшетах. В організації освітнього процесу, хмарні обчислення виступають альтернативою традиційним формам навчання. Вони дозволяють проводити індивідуальне навчання, інтерактивні заняття та колективне навчання [7].

У змішаному навчанні хмарних технологій дозволяють використовувати комбінацію традиційної віч-на-віч навчання та онлайн-навчання через хмарні платформи. Такі найсучасніші технології допомагають максимально ефективно забезпечити процес навчання. Забезпечити зручний доступ до навчальних матеріалів та завдань дозволяють хмарні технології, вони також надають можливість віддаленого навчання та взаємодії учасників освітнього процесу.

Таке навчання більш гнучке та ефективніше, воно дозволяє здобувачам освіти працювати у зручний для них час. Крім того, при змішаному навчанні використовують різні типи завдань, такі як: тести, вікторини, проєкти, завдання на аналіз та вирішення проблем, інтерактивні ігри та симуляції. При цьому молодь розвиває навички вирішення практичних завдань [8], критичне мислення, комунікації та співробітництво. Також, що важливе, можна використовувати аналітику навчання, яка дозволяє оцінити ефективність навчання, визначити проблеми та недоліки, отримати рекомендації щодо покращення процесу навчання та підвищення його ефективності.

Отже, приватна хмарна платформа, заснована на хмарних обчисленнях, є затребуваною та актуальною. Хмарні обчислення в освіті та їхнє майбутнє визначаються новими технологічними розробками, які продовжуються. Хмарні обчислення і надалі будуть революціонізувати систему освіти. Для переходу вишів на змішаний метод навчання дуже важливе значення буде мати цифрове навчання.

Джерела інформації

1. Курепін В. М., Марченко Д. Д. Використання дистанційного навчання в освітньому процесі спеціальних груп закладів професійної (професійно-технічної) освіти // Перспективи та інновації науки. 2021. № 2(2). С. 73-84. DOI:[https://doi.org/10.52058/2786-4952-2021-2\(2\)-73-83](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2021-2(2)-73-83).

2. Щербаков О. Л. Перспективні ІТ-технології для бізнесу. Екологічні та соціальні аспекти розвитку економіки в умовах євроінтеграції : матеріали Х Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Миколаїв, 23-25 жовтня 2024 р.). Миколаїв : МНАУ, 2024. С. 347-350.
URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/18933>.

3. Бацуровська І. В., Курепін В. І. Програмно-технічне забезпечення цифрових освітніх систем: інноваційні підходи та перспективи розвитку. Moderní aspekty vědy: XLVII. Díl mezinárodní kolektivní monografie / Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o.. Česká republika: Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o., 2024. S. 151-165.
URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/18716>.

4. Іваненко В.С. Основні принципи безпеки користування Інтернетом // Обліково-аналітичне і фінансове забезпечення діяльності суб'єктів господарювання: національні, глобалізаційні, євроінтеграційні аспекти : матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 16-17 листопада 2022 р., Миколаїв. Миколаїв : МНАУ, 2022. С. 88-90.
URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/11943>.

5. Yurchenko K., Oleinyk D. Personal creative qualities of teaching staff institutions of higher education as the basis of their creative activities // Język i kultura ukraińska we współczesnej humanistycznej przestrzeni czasowej: aspekty komunikacji międzyjęzykowej i kształtowanie kompetencji komunikacyjnych współczesnego specjalisty : zbiór materiałów międzynarodowej naukowo-praktycznej konferencji internetowej 21 lutego 2024 r. = Українська мова та культура в сучасному гуманітарному часопросторі: аспекти міжмовної комунікації та формування комунікативної компетентності сучасного фахівця : матеріали міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (м. Ломжа – Ірпінь, 21 лютого 2024 р.). Ірпінь : Державний податковий університет, 2024. Ірпінь : Державний

податковий університет ; Ломжа : MANS w Łomży, 2024. С. 293-303. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/17425>.

6. Бацуровська І. В., Курепін В. М. Використання цифрових технологій у спеціальній та інклюзивній освіті: теоретичні основи та практичні підходи в професійній підготовці фахівців. Development trends in special and inclusive education in the context of the European dimension: theory and practice : scientific monograph. Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2024. С. 22-44. DOI:<https://doi.org/10.30525/978-9934-26-457-3-2>.

7. Бацуровська І. В., Доценко Н. А., Курепін В. М. Інноваційні підходи підготовки інженера з харчових технологій // Світ дидактики: дидактика в сучасному світі : зб. матеріалів III міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Київ, 07-08 листопада 2023 р.). Київ : Людмила, 2024. С. 281-283. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/17105>.

8. Batsurovska I. V., Kurepin V. M. Modern features of the functioning of the education system during martial law // Learning and Teaching: After War and in Peacetime : materials of the II international scientific and practical conference, Kharkiv, Ukraine, November 10, 2023 / H.S. Frying pans of the Kharkiv National Pedagogical University; ed. I. Kostikova. Kharkiv, 2023. P. 21-23. URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/15843>.

УДК 330.47:378

НАБУТТЯ ГРОМАДЯНАМИ ЦИФРОВИХ НАВИЧОК ЧЕРЕЗ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ

Таракашева Е.А.,

здобувачка вищої освіти першого (бакалаврського) рівня освіти спеціальності 015 Професійна освіта (Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології)

Миколаївський національний аграрний університет

Досягнення цілей у сфері сталого розвитку, у сучасному світі, стає все більш важким. Потрібна рушійна сила, яка здатна сприяти нарощуванню потенціалу країни [1]. Глобальна криза яка зачепила економіки багатьох держав світу була пов'язана з COVID19 (початок 2020 року). Додатком до економічної кризи, в Україні стало повномасштабна війна, яка вже чотири роки суттєво занижує джерела засобів існування, зайнятості, здоров'я та благополуччя людей.

Ключові слова: цифрові навички, інформаційно-комунікаційні технології, цифрова освіта, адаптація.

В таких умовах, яких опинилася наша держава, ключову роль відіграють цифрові, інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ). Вони здатні повноцінно встановити можливості держави у забезпеченні громадян життєво важливими критеріями розвитку суспільства. З усією очевидністю, для суспільства в цілому та для особистості, освіта стає поштовхом до реалізації свого розвитку [2].

Однією з основних перешкод для вирішення нагальних проблем, є відсутність навичок, необхідних для використання цифрових продуктів, послуг та контенту. Під час пандемії (особливо) та в умовах воєнного стану наша залежність від

цифрових мереж підкреслила виняткову важливість швидкого покращення доступу до навчання цифрових навичок.

В умовах війни, для розвитку економіки, зростання виробництва та надання соціальних послуг населенню нам потрібен широкий спектр нових цифрових товарів та послуг, особливо для вразливих територій та спільноти, які опинилися у зоні бойових дій та активних обстрілів.

Для користуватися наданими ІКТ численними можливостями та мати справу, наприклад, з економікою (характеризується високим ступенем цифровізації), необхідні різні види цифрових навичок. В сучасних умовах технологічний ландшафт постійно змінюється, включаючи навчання з використанням ІКТ; автоматизацію робочого місця та процесів виробництва [3]; нарощування потенціалу в галузі обробки даних та інформації; розширення співробітництва за допомогою соціальних мереж, потребує від користувачів бази, що постійно розвивається, цифрових навичок.

Для людей, у їхній повсякденній діяльності, цифрові навички стрімко стають необхідними [4]. За допомогою цифрових фінансових послуг для пересилання грошей членам сім'ї, оплати комунальних та інших послуг, вони використовують мобільний телефон та цифрові додатки; отримують базові навички роботи онлайн невиходячі з дому; використовують інтернет для дистанційного навчання та досліджень, підготовки та подання матеріалів навчальних курсів тощо.

На виробництві та робочих місць більшої кількості спеціальностей цифрові навички стають просто незамінними, навіть у секторах традиційно ручної праці, таких як сільське господарство. Цифрові додатки набувають все більшого поширення, внаслідок чого виникає відповідна потреба у певному рівні цифрової грамотності [5].

Таким чином, формування у населення цифрових навичок вимагає участі різних установ, таких як: урядові установи – повинні

розробляти відповідні стратегії; заклади вищої освіти - університети повинні проводити дослідження та визначати вимоги; спеціалізовані освітні заклади - забезпечують відповідне навчання цифровим навичкам; приватний сектор та організації громадянського суспільства - забезпечують підтримку впровадження та використання цифрових технологій. У міру зростання кількості та складності цифрових навичок відчувається необхідність структурованих підходів для визначення наявних рівнів цифрових навичок та організації для суспільства майбутніх потреб.

Джерела інформації

1. Іваненко В. С. Інтеграція молоді в системі освіти держав ЄС в умовах військової агресії проти України // Інтеграція вищої юридичної освіти України з європейським освітнім простором – виклики внутрішньої безпеки під час воєнного стану : матеріали з Міжнародної науково-практичної конференції, Ломжа-Харків, 15.02.2023 р. / за ред. П. Поніхтера, З. Шарлович. Ломжа : MANS w Łomży, 2023. С. 80-82.
URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/12946>.

2. Бацуровська І. В., Курепін В. І. Програмно-технічне забезпечення цифрових освітніх систем: інноваційні підходи та перспективи розвитку. Moderní aspekty vědy: XLVII. Díl mezinárodní kolektivní monografie / Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o.. Česká republika: Mezinárodní Ekonomický Institut s.r.o., 2024. S. 151-165.
URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/18716>.

3. Іваненко В.С. Основні принципи безпеки користування Інтернетом // Обліково-аналітичне і фінансове забезпечення діяльності суб'єктів господарювання: національні, глобалізаційні, євроінтеграційні аспекти : матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, 16-17 листопада 2022 р.,

Миколаїв. Миколаїв : МНАУ, 2022. С. 88-90.
URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/11943>.

4. Бацуровська І. В., Курепін В. М. Використання цифрових технологій у спеціальній та інклюзивній освіті: теоретичні основи та практичні підходи в професійній підготовці фахівців. Development trends in special and inclusive education in the context of the European dimension: theory and practice : scientific monograph. Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2024. С. 22-44.
DOI:<https://doi.org/10.30525/978-9934-26-457-3-2>.

5. Kurepin V. M., Oliynyk T.G. Use of artificial intelligence in tourist activities. Research and education in the global world: euro integration processes during the wartime : Book of papers of the X International Forum for Young Researchers, Kharkiv, May 10, 2024 / O. M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv, TESOL-Ukraine. Kharkiv : O. M. Beketov NUUE in Kharkiv, 2024. P. 211-212.
URL:<https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/17943>.

УДК 377:033

ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА

Барчан А. Ю.

здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня освіти Академії праці, соціальних відносин і туризму,

Цирковнюк Д. А.

здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня освіти Академії праці, соціальних відносин і туризму,

Науковий керівник: д-р пед. наук, професор В.В. Любарець

Викладено сутність професійної освіти в умовах сталого розвитку суспільства. Акцентовано на формуванні екологічної свідомості та використання цифрових технологій задля ефективності процесу професійної підготовки. Констатовано ключові елементи інтеграції принципів сталого розвитку у освітні програми, інноваційних підходів у освітньому середовищі, міжнародну співпрацю, що визначають успішність професійної освіти.

Ключові слова: сталий розвиток, професійна освіта, екологічна свідомість, цифрові технології.

Сталий розвиток суспільства передбачає збалансований підхід до економічного, соціального та екологічного зростання. У цьому контексті професійна освіта є ключовим елементом формування кваліфікованих кадрів, здатних реагувати на сучасні виклики та сприяти сталому розвитку. Як зазначає Дж. Елкінгтон, концепція сталого розвитку базується на «триєдиній основі»: економіка, екологія та соціальна рівність, і саме професійна освіта сприяє інтеграції цих компонентів [1].

Професійна освіта є ключовим інструментом для формування екологічної свідомості серед працівників і підприємств. Це досягається через:

- Інтеграцію екологічних дисциплін у навчальні програми. Наприклад, підготовка фахівців у галузях відновлюваної енергетики, екологічного менеджменту та екотуризму.
- Практичне навчання. Професійно-технічні заклади організовують майстер-класи з утилізації відходів, розробки екологічно безпечних технологій, проектування «зелених» будівель.

Знання в таких сферах, як збереження енергії, управління відходами, повторне використання ресурсів, стають базовими компетенціями для сучасних фахівців. Наприклад, у Німеччині запроваджені навчальні програми для інженерів, що спеціалізуються на розробці технологій скорочення викидів вуглецю.

Також важливу роль відіграє *підвищення екологічної обізнаності серед дорослих через програми підвищення кваліфікації*. Це дозволяє підприємствам дотримуватись стандартів сталого розвитку, таких як ISO 14001.

Професійна освіта забезпечує доступ до знань та навичок для всіх категорій населення, сприяючи соціальній рівності та мобільності. ЮНЕСКО визначає інклюзивну освіту як один із головних інструментів подолання соціальних бар'єрів у суспільстві [3].

Професійно-технічні програми спеціально адаптовані для осіб з інвалідністю, безробітних, молоді, яка залишила школу, та переселенців. Наприклад, в Україні діють програми для переселенців, що спрямовані на їхню перекваліфікацію у сферах ІТ, сільського господарства, логістики.

Для зменшення гендерного дисбалансу в професіях, пов'язаних із наукою, технікою, інженерією та математикою (STEM), реалізуються програми професійної підготовки жінок. Як зазначає Світовий економічний форум (2021), підвищення залученості жінок у STEM сприяє сталому економічному зростанню.

Розширення доступу до професійної освіти через онлайн-курси (MOOCs) забезпечує можливість навчатися незалежно від місця проживання чи соціального статусу.

Соціальна інтеграція через професійну освіту створює передумови для рівноправного доступу до праці та підвищує рівень соціальної згуртованості.

Професійна освіта є основою для забезпечення економічної стійкості, оскільки готує висококваліфікованих працівників, які відповідають сучасним потребам ринку праці [5]:

- підготовка кадрів для ринку праці;
- підтримка регіональної економіки;
- оптимізування підприємництва.

Таким чином, професійна освіта виконує ключову роль у формуванні економічно стійкого суспільства, підвищуючи конкурентоспроможність кадрів на національному та міжнародному ринках праці [2].

Одним із ключових інноваційних підходів є включення до навчальних програм дисциплін, що сприяють розумінню та впровадженню принципів сталого розвитку [6]:

- курси з управління природними ресурсами;
- корпоративна соціальна відповідальність;
- «Зелена» економіка.

Як зазначає С. Дудар [2], важливо формувати у студентів системне мислення, яке дозволяє аналізувати взаємозв'язки між екологічними, економічними та соціальними аспектами. Прикладом успішного впровадження таких програм є Швеція, де всі вищі навчальні заклади мають курси, присвячені сталому розвитку.

У професійній освіті важливо інтегрувати **міждисциплінарний підхід**, який поєднує технології, екологію, менеджмент і соціальні науки. Наприклад, інженерні програми можуть включати розділи про екологічний дизайн або енергозбереження [3].

Цифрові технології відкривають нові можливості для професійної освіти, дозволяючи ефективно передавати знання про сталий розвиток:

- онлайн-курси та платформи;
- інтерактивні симуляції;
- дистанційне навчання.

Цифровізація також сприяє індивідуалізації навчання. Використання штучного інтелекту та big data дозволяє адаптувати освітні програми до потреб кожного студента. Наприклад, віртуальні тренажери в будівельній галузі дозволяють навчатися енергоефективному проектуванню [2].

Співпраця між закладами освіти та бізнес-сектором є важливим елементом інноваційного підходу до професійної освіти.

Партнерство з бізнесом дозволяє забезпечити інтеграцію теоретичних знань та практичних навичок, формуючи у студентів компетенції, необхідні для роботи у сферах, що підтримують сталий розвиток.

Для реалізації освітніх цілей сталого розвитку необхідно забезпечити підготовку викладачів, які володіють сучасними методиками навчання та інтегрують екологічні та соціальні принципи у викладання [4].

Висновок. Професійна освіта є важливим інструментом для досягнення цілей сталого розвитку, оскільки забезпечує підготовку фахівців, здатних ефективно реагувати на виклики сучасного світу. Інтеграція принципів сталого розвитку у навчальні програми, інноваційні підходи до викладання та міжнародна співпраця є ключовими елементами, що визначають успішність професійної освіти у цьому контексті.

Формування екологічної свідомості, сприяння соціальній інтеграції та забезпечення економічної стійкості є трьома основними напрямками, які підкреслюють роль професійної освіти у досягненні цілей сталого розвитку. Для максимізації цього потенціалу необхідно розвивати інноваційні підходи у освітньому

процесі, адаптувати програми до потреб сучасного ринку праці та забезпечувати державну підтримку освіти для всіх верств населення.

Інноваційні підходи, такі як інтеграція принципів сталого розвитку у навчальні програми, цифровізація освіти та партнерство з бізнесом, сприяють підготовці фахівців, здатних відповідати на виклики сталого розвитку. Ці підходи дозволяють забезпечити гнучкість, доступність та високу якість професійної освіти, що є критично важливим для побудови стійкого суспільства.

Джерела інформації

1. Елкінгтон Дж. *Cannibals with Forks: The Triple Bottom Line of 21st Century Business*. 1994.
2. Дудар С. Сталий розвиток у системі професійної освіти. // *Науковий журнал освіти та науки*. 2021. №.2 (31) С. 15-23.
3. ЮНЕСКО. (2021). *Education for Sustainable Development Goals*. URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000370215>
4. Леврінц М. І., Варга Н. І., Попик Ю. С. *Розвиток дослідницької компетентності майбутніх педагогів у вищій школі: зарубіжний досвід*. 2023. № 2 (53). С. 71-75.
5. Liubarets, V., Kashyna, G., Kachan, Y., Brezetskyi, S., & Ostrovershenko, A. (2024). Adapting professional development to the digital transformation of today's job market. *Multidisciplinary Science Journal*, 6, 2024ss0713. URL: <https://doi.org/10.31893/multiscience.2024ss0713>
6. Любарець В.В., Скибун Н.Д., Бірюкова О.В. Сталість освітньої екосистеми: стратегії впровадження цифрових інновацій. *Академічні візії*. 2022. Випуск 14. URL: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.10450470>.

ЕЛЕКТРОННЕ ВИДАННЯ

Академії праці, соціальних відносин і туризму
Кафедра інтелектуальних систем та цифрових технологій
03187, м. Київ, вул. Кільцева дорога, 3-А

МАТЕРІАЛИ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ «ЦИФРОВІ ІННОВАЦІЇ ТА СОЦІАЛЬНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ В ОСВІТІ ТА ПРОФЕСІЙНОМУ СЕРЕДОВИЩІ»

За заг. ред. І. В. Бацуровська, Г.С. Кашина